Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשן — היינט 10 זייטן

נייער פאלקסבלאט

№ 259 | Łódź, Wtorek, 8 listopada 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט' מרחשון תרצ״ג | № 259

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

זונטאג-רוה, אומזאץ-שטייער און קריזיס

בעהאנדעלט אויף דער נעכטיגער פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער

די האנדעלס-קאמער זאגט זיך אפ צו אינטערווענירען וועגען הנחות אין זונטאג-רוה. —וויצע-פרעזעס הערץ איז געגען א געצוואונגענער פריי זעי-פערקלענערונג.—פארוואס עס איז בעגרעניצט געווארען דער קאנפעקציע-עקספארט

נעכטען אין אווענד איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס גייער פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, באלד אין אנהויב פון דער זיצונג האט ראטמאן כארי און א גרופע אנדערע יודישע ראטמענער אריינגעטראגען א דרינגענדען פארשלאג, אז היות ווי די רעכטליך-אדמיניסטראציע-קאמיסיע פון דער האנדעלס-קאמער האט נאך מיט 2 יאהר צוריק בעשלאסען צו אינטערווענירען ביים האנדעלס- און איבערן-מיניסטער

וועגען מאכען הנחות אין זונטאג-רוה.

און ביז איצט איז דער ענין נישט ערלעדיגט געווארען, זאל דאס פרעזידיום איצט וועגען דעם ענין אינטערווענירען ביי די דערמאהנטע מיניסטאריען.

דער פרעזעס גייער וויל דעם פארשלאג אפ-פערטיגען מיט איבערשיקען איהם אין א קאמיסיע, ראטמאן כארי פאדערט אבער, אז דער פארשלאג זאל דרינגענדער אנגענומען ווערען.

פאר דער דרינגליכקייט האבען געשטימט 23 אויסשליסליך יודישע ראטמענער געגען 26 ראטמענער, דערביי איז כדאי צו בעמערקען, אז געגען האבען אויך געשטימט 2 אונזערע „זשידקעס".

פרעזעס גייער גיט דאן אפ א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער האנדעלס-קאמער, ער ווייזט אן אויף א רייה ענינים, וועלכע זענען ערלעדיגט געווארען און א רייה וואס האבען אנגעטראפען אויף שוועריקייטען. ס'האט זיך נישט איינגעגעבען צו ערלעדיגען דעם ענין

וועגען פעראיינהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער פון טעקסטיל-אויסארבייטונגען

אז ער זאל גענומען ווערען נאר פון דער ערשטער קוועלע.

א גרויסען ווירטשאפטליכען רעפעראט האט געהאלטען וויצע-פרעזעס פון דער קאמער ה' מ ע שיס-לאוו הערץ, ער רעדט וועגען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס און וועגען די סיבות וואס האבען געבראכט דערצו. דער רעדנער האלט, אז מיר אליין,

אונזערע זעלבסטפערוואלטונגען און אונזער רעגירונג האבען געמאכט גרויסע פעהלערן.

אין די יאהרען פון קאניונקטור האבען מיר גענומען אהן שום אפשטעל לאנג-טערמיניגע קרעדיטען, געמאכט אינוועסטיציעס, זיך פערחובט און איצט צאפלען מיר און קענען פון דער לאגע נישט ארויסקריכען. ס'פאלן די גרעסטע אונטערנעהמונגען, די גרעסטע באנקען.

און ס'קומען די גרעסטע עקאנאמיסטען, די אויטאריטעטען אויף דעם געביט און קענען איצט קיין עצה נישט געפינען. די גרעסטע געלערנטע זענען געקומען איצט צו דער דעה, אז דער איצטיגער קריזיס איז א סטיכישע קאטאסטראפע, קיין עצה, צו איהם איז נישטא און מ'דארף נאך אפווארטען. דערפאר אבער, זאגט דער רעדנער, האבען זיך אנגעהויבען צו יאווען „זנאכארען", וועלכע גיבען אזעלכע עצות ווי הנחה צאל-טאריפען, ווירטשאפט-ליכע מלחמות, ביליגער מאכען די פרייזען און אזוי ווייטער, זיי די „זנאכארען" זעהען גארנישט, אז די ווירטשאפטליכע מלחמות רואינירען פונקט אזוי גוט ווי געווערהר-מלחמות, זיי פערשטעהען גארנישט, אז

נידריגער מאכען די פרייזען, לויט א בעפעהל,

איז פונקט ד. זעלבע ווי א מאסקירטער פערמינ ען-שטייער. די רעגירונג וויל זיך דורך ביליגער מאכען די פרייזען צוריקנעהמען דאס וואס זי פערלירט דורך דער רעדוקציע פון די פענסיעס ביי די מלוכה בעאמטע דער רעדנער ווייזט א גאנצע רייה ציפערען, וואס אילוסטרירען די שרעקליכע פארמען וואס דער קריזיס האט אנגענומען. דאס איינציגע וואס דער רעגירונג איז געלונגען צו דערהאלטען, איז די סטאביל קייט פון דער וואלוטע. דער קריזיס איז גרויס, דער איינציגער וועג איז איצט זעלבסטהילף און זעלבסטשטענדיגקייט. די האנדעלס-קאמער דארף פען האבען די גרעסטע זעלבסטשטענדיגקייט, אלע שיכטען פון האנדעל און אינדוסטריע דארפען פער געסען די קאנפליקטען און מחלוקת און ארבייטען דערויף, כדי איבערצוהאלטען דעם שרעקליכען קריזיס.

דאן הויבט זיך אן

די דיסקוסיע וועגען בעריכט.

ראטמאן היימאן ווייזט אן, אז דאס פרעזידיום האט אהן שום רעכט דערצו אונטערגענומען אזא אק ציע. כדי פונאנדער צולאזען אלע קאמיסיעס פון דער האנדעלס-קאמער, דאס איז געגען דעם סטאטוט. ווען ס'זענען געווען ראטמענער, וועלכע האבען נישט ערפילט זייערע פליכטען האט דאס פרעזידיום געקענט געפינען אן אנדער אופן צו רעאגירען אויף דעם און נישט צונעהמען די מאנדאטען ביי אלע קאמיסיע-מיטגלידער, וואס איז גלייך צו דעם ווי מען וואלט זיי אויסגעדריקט אונצוטרוי. צוליב דעם דאזיגען שריט פון פרעזידיום לענט ראטמ. היימאן פאר, אז די פלענאר-זיצונג זאל נישט נעהמען צו קענטניש דעם בעריכט פון פרעזידיום.

ראטמ. כארי האלט, אז וויצע פרעזעס הערץ האט זיין רעפעראט געהאלטען לויט די אינטערעסען פון די גרויסע סוחרים, די קליינהענדלער האבען סאך טעגליכע ווייטאגען, אויף זיי שיטען זיך אלע צרות!

דער דעפיציט אין מלוכה-בודזשעט מוז געדעקט ווערען דורך די קליינהענדלער

רעדוצירט מען די געהאלטער פון די מלוכה-בעאמטע הערען אויף צו לייזען די קליינהענדלער, דער פאר האט מען פערשארפט די עקזעקוציעס,

די סעקוועסטראטארען וועלען נישט קומען ביינאכט און אין די יום-טוב טעג צו שייבלער'ן,

אדער צו אנדערע מאגנאטען, נאר דווקא צו די יו דישע קליינהענדלער. און מיר אליין זאגט דער רעדנער מאכען אויך נארישקייטען, אפילו אזא אונ שולדיגער פארשלאג וועגען הנחות אין זונטאג-רוה ווערט דורך דער פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער אפגעווארפען.

ראטמ. ליבראך בעריהרט די פראגע וועגען דעם וואס

דער עקספארט פון דער קאנפעקציע איז מאנאפאליזירט געווארען.

באר 35 פירמען זענען אריינגענומען געווארען אין דער חברותה און קיין אנדער האט נישט דאס רעכט צו עקספארטירען, אזוי ארום פערניכטעט מען אפילו די „פלאצובקעס" וועלכע האבען ביז איצט עקזי

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

וויכטיג נייעס פאר מחותנים!

אויב איהר האלט ביי חתונה מאכען אייערע קינדער. אזוי געהט נישט דינגען פריהער קיין זאל ביז איהר וועט נישט קומען צו ערשט זעהען דעם פריש ערשטקלאסיגען רעמאנטירטען

ווארשאווער זאל, פאלודניאווא 36

וועלכער איז געווארען איינגעארדענט ספעציעל אויף חתונות און חינוך'ס און אויף פערשידענע פערוויילונגען אדער אויף פארציעס-חתונות אויף די בעסטע בעדינגונגען צו די צוגענגליכסטע פרייזען.

צו אינפארמירען זיך טעגליך פון 7 פרי—10 אוונד אין ווארש. זאל פאלודניאווא 36

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין בערלין דעם 7-טען נאוועמבער ד. י. אין עלטער פון 33 יאהר אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער זוהן, ברודער און שוואגער נ״ע

מיעטשיסלאוו ראזענטאל

דאקטאר מעדיצין.

וועגען דעם שרעקליכען פערלוסט טיילט מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער

פערבליבענע פאמיליע.

וועגען טאג פון דער לויה וועט בעזונדערס מיטגעטיילט ווערען.

6870

פועלי אגודת ישראל — לאדז, וסכאדניא 22. — X תרפ״ג—תרצ״ג X „פועלי אגודת ישראל" — זאל „פילהארמאניע" — נארוטאוויטשא 20.

ב״ה היינט, דינסטאג, פ' לך, פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל

א פייערליכע יובל-אקאדעמיע

מיט'ן אנטייל פון בעוו. טאלאנט-פולען רעדנער הרה״ג ר' יחיאל הלוי שליט״א קעסטענבערג (ראדא-מער רב)

וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א רעפעראט א.ד.ט. „אידעען און ריכטונגען אויף דער יודישער גאס", ווי אויך ה' לייבל פראם (ווארשא), וויצע-פרעזעס פון פא״י אין פוילען א.ד.ט. 10 יאהר „פועלי אגודת ישראל". אויף דער אקאדעמיע וועט אויך ארויסטרעטען דאס גוט-איינגעשטודירטע כאר „רינה" אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט-מוזיקער א. מ. פרענקעל. גענויער פראגראם אין די אפישען.

בעמערקונג: פינקטליך 8.30 אווענד ווערען אלע טירען געשלאסען, דעריבער קומט פינקטליך.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע"

אכטונג: נאלערייע ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען!

בעם.: כדי אויסצומיידען א געדראנג ביי דער קאסע, ווערט געבעטען זיך פריהער צו בעזארגען מיט בילעטען

דעם 7-טען ד. ח. איז געשטארבען אונזער ליבער און אונפערגעסליכער דאקטאר-ארדינאטאר ב״ע

מיעטשיסלאוו ראזענטאל

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר נישט נור א טיכטיגען דאקטאר, נור אויך א בראווען און הארציגען פריינד.

זיין עדעל געשטאלט וועט אויף אייביג בלייבען אין אונזער זכרון.

זאל אונזער טיפער צער איהם בעגלייטען אין זיין אייביגער רוה.

דאס פערסאנאל פון וועכנערין-גינעקאלאגישען קליניק, נאוואטארגאווא 13.

6874

לייענט און פערשפרייט דעם „נייעם פאלקסבלאט"

נאך די וואהלען אין דייטשלאנד

דער רעזולטאט פון די וואהלען אין דייטשלאנד

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

דער רעזולטאט פון די וואהלען צום רייכסטאג שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן:

אפגעגעבען זענען געווארען בסך הכל 35,379,011 שטימען.

מאנדאטען זענען דא — 582.

היטלעראווצעס	11,705,256	שטימען	— — —	195	מאנדאטען
סאציאל-דעמאקראטען	7,231,404	„	— — —	121	„
קאמוניסטען	5,970,833	„	— — —	100	„
צענטרום	4,228,322	„	— — —	70	„
דייטש-נאציאנאלע	3,166,626	„	— — —	51	„
בייערישע פאלקס-פארטיי	1,181,595	„	— — —	18	„
דייטשע פאלקס-פארטיי	659,703	„	— — —	11	„
מלוכה-פארטיי	337,871	„	— — —	2	„
ווירטשאפטס-פארטיי	110,117	„	— — —	2	„
פויערען-פארטיי	148,982	„	— — —	3	„
ווירטענבערגער פוירים פארטיי	105,188	„	— — —	2	„
טורינגער לאנד-בונד	60,065	„	— — —	1	„
האנאווערישטען	63,999	„	— — —	1	„
רעכטע פאלקס-פארטיי	46,068	„	— — —	אהן	מאנדאט
פארטיי פון מיטעלקלאס	279	„	— — —	„	„
סאציאל-רעפובליקאנער	8,498	„	— — —	„	„
סאציאל. ארבייטס-פארטיי	44,036	„	— — —	„	„
נאציאנאלע מינדערהייטען	34,510	„	— — —	„	„
לאנדפאלק	46,486	„	— — —	„	„

בערלין, 7 ספ. טעל.)

אויף 84 פראצענט וואהל-בערעכטיגטע האבען זיך בעטייליגט אין די וואהלען 79 פראצענט. די היטלעריסטען האבען פערלוירען העכער 2 מיליאן שטימען; סאציאל-דעמאקראטען — 700 טויזענט שטימען; צענטרום 200 טויזענט שטימען. די דייטש-נאציאנאלע און קאמוניסטען האבען געוואונען צו 700 טויזענט שטימען.

שטימען פון דער דייטשער פרעסע

בערלין, 7. (ספ. טעל.) די ערשטע אויסגאבען פון די מאטאגדיגע צייטונגען זענען געווענדעט דעם רעזולטאט פון די וואהלען.

הוגענבערגס „מאוטאג" האלט, אין פרינציפ, פאר מעגליך א פערשטענדיגונג צווישען דער רעגירונג און רייכסטאג. דאס וועט קודם כל זיין אפהענגיג פון די נאציאנאל סאציאליסטען, וועלכע וועלען זיין געצוואונגען אויף א אריענטאציע-פאליטיק. אלס כאראקטעריסטיק ווייזט די צייטונג אן אויף דעם פאקט, וואס אין דער נאכט ווען מען האט געציילט די שטימען, האט פאפען פערבראכט אין דער וואוינונג פון מיניסטער שלייכער, אפווארטענדיג דעם רעזולטאט פון די וואהלען.

דער רעפובליקאנישער „מאנטאג מארגען" זאגט פאראויס, אז מיט'ן מאמענט, ווען פאפענס רעגירונג וועט זוכען א ברייטע פארלאמענטארישע שטיצע, רעכענענדיג זיך מיט'ן רעזולטאט פון די לעצטע וואהלען, וועט זי זיין געצוואונגען זיך אנצושטויסען אן די גרעניצן פון היטלער און ברינינג.

אויך די „וועלט אם מארגען" דריקט אויס די איבערצייגונג, אז היטלער וועט נישט אפווארפען דעם פארשלאג אריינצוטרעטען אין דער רעגירונג, אויב עס וועט קומען צו א פערשטענדיגונג צווישען צענטרום און היטלערן, וועט אויף הוגענבערגען אויספאלען די ראל פון א צינגעל אויף דער וואג.

די קאנצעפציע פון א רעקאנסטרוקציע פון קאבינעט, איז געשטיצט אויף א פערשטענדיגונג מיט היטלערן.

„קעלנישע צייטונג" שרייבט: פאזיטיוו מוז אנגענומען ווערען א פרוב צו שאפען א פארלאמענטארישער מעהרהייט, אין וועלכע עס זאל אויך אריינגעהען די רעכטע ריכטונגען אנהויבענדיג פון די נאציאנאל-סאציאליסטען ביז צו דער פאלקס-פארטיי.

אויב עס האנדעלט זיך ווען א געוועהנליכער מעהרהייט, איז דאך אויך איצט אפהענגיג פון צענטרום, וועלכע האט שוין נאך די לעצטע וואהלען מסכים געווען צו טאלעריר'ען די רעגירונג, אין וועלכע די נאציאנאל-סאציאליסטען וועלען בעקומען רעפרעזענטירענדע ערטער. דאס פאליטישע פראבלעם דריקט זיך אזוי ארום אויס אין דעם, צי עס וועט געלונגען אריינצוציהען די היטלעריסטען צו א פעראנטווארטליכע מיטארבייט אין דער רעגירונג.

בערלין, 7. (ספ. טעל.) „דייטשע אלגעמיינע צייטונג", וואס שטעהט נאהענט צו פאפענס קאבינעט, דערמאנט, אז קאנצלער פאפען, האט אין זיין לעצטער וואהל-רעדע געערעדט וועגען פרובען צו געווינען די נאציאנאל סאציאליסטען, די צייטונג האלט פאר'ן איינציגען אויסוועג דאס שאפען א רעכטען בלאק אין וועלכען עס זאלען אריין די נאציאנאל-סאציאליסטען, צענטרום, פאלקס-פארטיי, בייערישע פאלקס פארטיי, דייטש-נאציאנאלע און די קליינע גרופירונגען.

אזא בלאק וואלט געציילט 350 מאנדאטען אויף דער אלגעמיינער צאהל 580.

די אונטערהאנדלונגען אין דער ריכטונג זאלען זיך שוין אנהויבען די טעג, א גרויסע בעדייטונג וועט אין דעם פאל האבען, אויב היטלער וועט פאדערען פאר זיך די טעקע פון קאנצלער.

פראנצויזישע פרעסע-שטימען

פאריז, 7. (ספ. טעל.) אין די פראנצויזישע פאליטישע קרייזען שטעלט מען פעסט, אז דער רעזולטאט פון די וואהלען צום דייטשען רייכסטאג האט נישט געבראכט קיין רעדוצירטע אויפקלערונג פון דער אינערליכער פאליטישער סיטואציע.

דער נייער רייכסטאג, פונקט ווי דער אלטער איז נישט פעהיג צו שאפען א שטענדיגע מעהרהייט, מען דארף דעריבער פאראויסזעהען, אז די איצטיגע פאפען-רעגירונג וועט זיך דערהאלטען ביי דער מאכט.

די פראנצויזישע פרעסע שטרייכט אונטער גרויסע פערלוסטען פון צענטרום און א גרעסערע צאהל שטימען פון די דייטש-נאציאנאלע, דאס זעען נישט דערווארטעטע וואהל-רעזולטאטען, דערפאר אבער זעען געווען פאראויסצוזעהען די פערלוסטען פון די היטלעריסטען און סאציאליסטען.

„עקא דע פארי" פרעגט, צי דער נייער רייכסטאג וועט אויך אויפגעלעזט ווערען אויב ער וועט ארויסווייזען זיין נעגאטיווע בעציהונג צו פאפענס רעגירונג.

„זשורנאל" שרייבט, אז אויב דער נייער רייכסטאג וועט פונאנדערגעלאזען ווערען, אדער די פאפען רעגירונג וועט אפטרעטען איהר ארט פאר א רעגירונג, געשטיצט אויף א רעכטע קאאליציע.

„פטי פאריזיען" שטעלט פעסט, אז דער רעזולטאט פון די וואהלען בעצייכענט אנערפאלג פון דער פאפען רעגירונג, דאך איז די פאליטישע סיטואציע ענטגילטיג נישט קלאר.

דער סאציאליסטישער „פאפולער" שרייבט, אז די דייטשען האבען אויסגעוועהלט א פארלאמענט, וועלכער איז נישט פעהיג צו שאפען א שטענדיגע מעהרהייט. ביי אזא לאגע וועט די רעגירונג האלטען די מאכט ביי דער מיטהילף פון רייכס-ווער.

ענגלישע פרעסע-שטימען

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) אין די ערשטע קאמענטארען פון דער ענגלישער פרעסע וועגען די וואהלען אין דייטשלאנד, ווערט אונטערגעשטראכען, אז דער נייער פארלאמענט האט נישט קיין מעהרהייט.

„טיימס" שרייבט, אז די דייטשע רעגירונג וועט מוזען געהען אויפ'ן וועג פון דיקטאטור, אדער וועט זיך בעמיהען וועגען א שטיצע אין פארלאמענט.

„מארנינג פאסט" רעכענט זיך מיט דער מעגליכקייט אויפסנייע פונאנדערצולאזען דעם רייכסטאג.

„דיילי העראלד" בעצייכענט די וואהלען די אמשטארקסטע האפנונגסלאזע, ווי עס איז ווען געווען אין דייטשלאנד.

היטלער'ס רעדע נאך די וואהלען

בערלין, 7. (ספ. טעל.) היטלער האט געהאלטען א רעדע נאך די וואהלען, אין וועלכע ער האט פעסטגעשטעלט, אז די פאפען-רעגירונג האט בעקומען א צושמעטערנדע מפלה. די לאזונג פון דער נאציאנאל רעגירונג איז ווייטער א קאמף ביז א נצחון. קיין שום קאמפראמיס מיט די עלעמענטען, וועלכע גרופירען זיך ביי דער פאפען-רעגירונג. נאר א דאנק דער צוזאמענארבייט פון קאנצלער פאפען מיט הוגענבערגען, זענען אריין אין רייכסטאג צום ערשטען מאל 100 באלשעוויקעס.

א הארציגען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזער ליבע פריינדין

פרוי מינדעל גרינבאל

צו די תנאים פון איהר ליבע טאכטער

פרל. חנה ציפה

מיט ה' אלחנן שווערדשארף

און דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונפט

לייביש גאלדשטיין און פרוי.

מיר ווינשען אונזער ג' וויצע-פרעזעס פון ראט

ר' משה בענדל און פאמיליע

א הערצליכען מזל-טוב צוליב די תנאים פון זיין טאכטער

לאה מיט ה' **יצחק זאנדמאן**

ראט, פערוואלטונג און פערסאנאל פון דער קאאפעראטיווער קליינהענדלער-באנק אין לאדז, אגראדאווא 2. 6989

ווארנונג!

איך וואָרן ד. ריינשטיין, אינהאבער פון א געוועלב אין דער האלע קאשטשעלנא 6 ער זאל מיר אין פערלויף פון דריי טעג צוריקגעבען די סחורה אדער געלד, וואס ער האט מיר אויף א שווינדלערישען אופן אויסגענארט. אין געגענפאל וועל איך איהם איבערגעבען אין געריכט.

מיט אכטונג

6860 י. פריידענבערג, קאמיענא 4.

דער צענטראלער סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד אויף דער לאדזשער וואיעוואדזטווא (פיעטריקאווער 10) זוכט

א פאכטער

אויף א געזעלשאפטליכען קלוב

וואס דארף ענטשטעהן ביים פעראיין.

אפערטען דארף מען בעלעגען אין סעקרעטאריאט ביים פעראיין ביז'ן 15 ד. ח. 6865

פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציון. ארגאניזאציע אין לאדז

היינט, דינסטאג, 8/11, 8.30 אוו. אין לאקאל פון דער ציון. ארגאניזאציע שרודמיעסקא 29

פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך)

אויף ד. ט.: „דער יוד. לעגיאן פון אדאם מיצקעוויטש"

פרעלעגענט: ד"ר וו. פאללעק.

די נאהנטסטע פארלעזונג:

שבת, 12/11, 7 אווענד — ד"ר י. פרענקעל: פראבלעמען פון דער העברעאישער קולטור. 6869

פערטרויענס-פאסטען

א גרעסערע פירמע וועט אין אלע ערטער איינריכטען א לאגער. ענטשפרעכענדע פערזאנען ווערען דערצו אלס פיליע-לייטער(רין) געזוכט ביי א חודש געהאלט פון 600 רייכס מארק. פולשטענדיג נייע פערקויפס-מעטאדען.

אפערטען Postschliessfach **323, in Kossel** (Deutschland). 6989

די נייע טאנץ-שולע

פון ב. ליבאוויטש

פאלודניאווא 36

הויבט אן א נייעם קורס, אבער נאר מיט יודישע געזעלשאפט לאנג און קורץ-געקליידעטע.

איינשרייבונגען פון שילערינס און שילער קומען פאר טעגליך פון 7 ביז 10 אווענד. שבת און זונטאג פון 11 פריה ביז 10 אווענד.

מיט אכטונג

דיפלאמירטער טאנץ-לעהרער

ב. ליבאוויטש.

„לינת-הצדק" לאדז צעגעלניאנא 17

דער פיזיקאליש **טעראפישער קאבינעט**

איז טעגליך טעטיג פון 11-1 און 4-6 אווענד און געפינט זיך אונטער'ן אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט. קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאללוקס, עלעקטרישע בעדער.

פאר גאלד, ביזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעם

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. **221-72**

נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד. 1604

Dr. med. J. SCHORR

פון **IWONICZ**

ספעציאליסט

פאר האריך און סקלעראזא-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אין לאדז

גדאנסקא 11, טעל. **226-85**

עמט אן טעגליך פון 4–6 נאכמיטאג. 6826

Dr. Szymon Grinberg

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט **פילסודסקיעגא 55**

טעל. 168.58 (פריהער פאלודניאווא 20)

נעהמט אן פון 8-30 ביז 9 און 4–6 נאכמיטאג.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 1/2 2 – 4 און 8 – 7 אווענד

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון האריא-און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126 02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד, זונטאג פון 9–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. **127-81**

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11–2.

אין כעלמי פון 8–9 פריה.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע **קאמגארנס** ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף **אנציגער** און **פאלטענס**

ווי אויך די מאדערנסטע **דאמען**-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קוממ און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דיבע ווי אויך

מצה-מעהל, אייער-פערפל און סובארקעס

לויט קארלסבאדער סיסטעם,

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און אלערליי **פרישע געבעקסען**

פון אונזער איבערגעל-בעוואוסטער

צוקערניע

ב. ווריינבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82.

טרויעריג בילד פון דער יודישער לאגע
אין אוקראינע

ענגלישע הילפס-פעדעראציע אסיגנירט 600 פונט פאר יוד. אינסטיטוציעס אין פוילן

לאָנדאָן (י.ט.א.) אויף דער לעצטער פערזאמלונג פון דער ענגלישער פעדעראציע פון יודישע הילפס-אָרגאניזאציעס האָט אָנגעגעבען א באריכט פון זיין 6-וואָכעדיגער רייזע קיין סאָוויעטען-פערבאַנד דער גענוי. דעפוטאט און מיטגליד פון דער ענגלישער רעגירונג מר. רעני סמיטה, וועלכער האָט באזוכט איינציגע שטעדט אין רוסלאַנד, בעזונדערס אין אוקראינע.

די איצטיגע ווירטשאפטליכע בעדינגונגען אין אוקראינע זענען זעהר שווער, האָט רעני סמיטה ערקלערט. דער שניט איז געווען א שלעכטער און עס פיהלט זיך א מאנגעל אין שפייז. אין רעזולטאט דארף מען ערווארטען אַנ'אונגעוועהנליך שווערען ווינטער.

צום ערגסטען אָבער, זאָגט סמיטה, איז די לאַגע פון די יודען, מחמת זיי זענען כמעט אלע שטאָדטישע מענשען און האָבען נישט אפילו די קליינע נעבעכדיגע פאַרצוגען פון די פויערים. אפילו די, וואָס האָבען זיך אונטער'ן סאָוויעטישען רעזשים בעזעצט אוֹפ'ן דאָרף, קעהרען זיך איצט אום אין די שטעדט.

מען קען נישט מיט גענוג נאָכדרוק אונטערשטרייכען די הילפס-נויטווענדיגקייט פאר די אוקראינישע יודען. מר. סמיטה פערזיכערט, או ער האָט זיך בעקענט מיט דער יודישער לאגע אַזוי גאָהענט ווי מעגליך און ער האָט פערלאָזען אוקראַינע מיט א שווער הארץ, פול מיט שרעק און אַנגסטען וועגען דעם, וואָס מיט די דאָזיגע אָרימע מענשען קעגעשעהן אין משך פון דעם שטרענגען ווינטער. די ענגלישע פעדעראַציע פון יודישע הילפס - אָרגאניזאציעס, האָט מר. סמיטה פערענדיגט, האָט געטון פיל אויף העלפען די יודען און אוקראינע. עס איז אָבער נאָך זעהר פיל געבליבען צו טון.

אויף דער פערזאמלונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו אסיגנירען 1500 פונט אויף הילף פאר די יודען אין איינציגע רוסישע שטעדט און 600 פונט—פאר יודישע אינסטיטוציעס און הילפסגעזעלשאפטען אין פוילען.

צוזאמענשטויס פון יודען מיט אראבער אין טוניס

27 יודען בעשולדיגט אין שטעלען א ווידערשטאנד דער פאָליציי

טוניס, 7 (י.ט.א. טעלעגראפיש).

דאָ איז געקומען צו א צוזאַמענשטויס צווישען יודען און אראבער, ס'זענען דאָ פיל פערוואונדעטע. די פאָליציי האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען. 27 יודען זענען ארעסטירט געוואָרען. די ארעסטירטע יודען זאָלען געשטעלט ווערען פאר'ן מוסעלמענישען געריכט. זיי ווערען בעשולדיגט אין שטעלען א ווידערשטאַנד דער פאָליציי.

קאמוניקאציע-שטרייק אין בערלין
דויערט ווייטער

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

דער קאָמוניקאַציע-שטרייק אין בערלין דויערט ווייטער. דער מאַגיסטראַט האָט אָבער היינט צוזובריכען דעם שטרייק. עס בעמערקט זיך שוין א שפאַלטונג צווישען די שטרייקענדע. א טייל ווילען שוין צוטרעטען צו דער אַרבייט.

די בריגאַדע פון די פרייוויליגע ברענגען אין בעוועגונג אַלץ א גרעסערע צאָהל טראַמוואַיען און אונטער באַהן-צוגען.

יודישע סטודענטען נישט צולאָזען צו וואקאציע ארבייטען

בעשלוס פון סטודענטען-פערבאנד פון ווארשעווער פאליטעכניקום

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש)

דער פערבאנד פון די סטודענטען אויף דער וואַרשאָווער פאָליטעכניקום, האָט אָנגענומען א בעשלוס, נישט צוצולאָזען די יודישע סטודענטען צו די וואַקאַציע-אַרבייטען. אין פאָלטעכניקום שטודירען 300 יודישע סטודענטען.

נעכטען צוטריבען קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אין ווארשא

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש)

נעכטען, אין 15-טען יאָהר-טאָג פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע, האָבען אין פערשידענע טיילען פון שטאָט, קאָמוניסטען געפרובט מאַניפעסטירען אין גרעסערע גרופען, נאָר פאָליציי האָט זיי פונאנדערגעטריבען. אויף קאראלקאווא-גאס איז דעפ. ראָזענבערג פערוואונדעט געוואָרען פון א גרופע טראָצקיסטען, בעת ער האָט געהאַלטען א רעדע פאַר א גרופע פערזאמעלטע.

אין משך פון טאָג זענען אַרעסטירט געוואָרען 15 פערזאָן.

80 יודען אפגעפאהרען קיין א"י

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש)

היינט זענען אפגעפאָהרען פון וואַרשאַ 80 יודישע עמיגראנטען קיין ארץ-ישראל.

לאָדזער נייעס

געשאסען אויף 2 הונגעריגע ארבייטסלאזע

וועלכע האבען גע'גנב'עט קארטאפעל אין א דארף

(2) צוויי אַרבייטסלאָזע אלעקסאנדער שוויענטאָסלאווסקי און יאַן מאָרדאן פון טושינסקא 107, נישט האָבענדיג וואָס צו געבען צו עסען זייערע פאמיליעס, האָבען בעשלאָסען צו געהען גנב'ענען קארטאָפעל.

נעכטען 8 אין אָוונט זענען זיי אוועק אין דאָרף וויסקיטנא און דאָרט אין פאָלווארק אָנגעהויבען אריינצושיטען אין די זעק קארטאָפעל. דערווייל איז אָנגעקומען דער פריץ און דערזעהענדיג די גנבים אָנגעהויבען צו שיסען פון זיין רעוואָלווער. מאָרדאן האָט בעקומען 2 וואונדען אין ברוסט און איז אין א שווערען צושטאַנד אָפגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאָל פון קראַנקען-קאַסע. שוויענטאָסלאווסקי האָט בעקומען בלויז לייכטע וואונדען און ער איז אַרעסטירט געוואָרען פאַר גנב'ענען קאַרטאָפעל.

אנ'אויפרייס און א שרפה אין אנ'אפטייק

(2) אויף נאַרוטאָוויטשא 35 געפינט זיך דער אפטייק-סקלאד פון גרינוואַלד. דאָרט אַרבייט אַלס אָנגעשטעלטער א געוויסער סטאַניסלאַוו ניטעצקי. ביים איבערגיסען בענזין דורך ניטעצקין איז פאַרגעקומען אנ'אויפרייס און א שרפה ניטעצקי האָט בעקומען שווערע בראַנד-וואונדען. דאָס פייער איז באַלד איינגעלאָשען געוואָרען.

זונטאג-רוה, אומזאץ-שטייער און קריזיס

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

סטירט, ווער איז דאָס בכוח צו קוואַליפיצירען יווער ס'קען עקספּאָרטירען און ווער נישט?

דיר. גייער ענטפערט, אַז די בעגרענצונגען אין קאָנפעקציע-עקספּאָרט האָט געמאַכט דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום און דער מלוכה'שער עקספּאָרט-אינסטיטוט. דאָס איז געשעהען צוליב דער ווילדער קאָנקורענץ און צוליב נישט עטישע האַנדלונגען פון די עקספּאָרטערען, כדי הויזען זאָלען למשל זיין שווער, האָבען די עקספּאָרטערען אָנגענעהט בלייערנע קנעפ און אַריינגעשיט אין די טאַשען זאַמד, דערבער איז מען איצט פאָרזיכטיג ביים געבען ערלויבנישען אויף קאָנפעקציע-עקספּאָרט.

ס'רעדט נאָך ראטמ. ביבערגאל און מ'גיהט איבער צו דער אָפשטימונג, דער פאָרשלאַג ווערט נישט גענומען צו קענטניש דעם באריכט פון פרעזידיום ווערט אָפגעוואָרפען.

דער בידזשעט, וועלכען ס'רעפערירט דיר. בייער ווערט אָנגענומען מיט דער אויסבעסערונג, אַז אויף

סובסידיעס פאר האנדעלס-שולען

זאָלען בעשטימט ווערען אַנשטאַט 20 טויזענד זלאָטעס — 30 טויזענד.

ראַטמ. הערשבערג טראַגט אויך אַריין א וואונש צום פרעזידיום, אַז די פענסיעס פון די בעאַמטע אין דער האַנדעלס-קאַמער זאָלען רעדוצירט ווערען אין דערזעלבער פערהעלטניש, ווי ס'זענען רעדוצירט געוואָרען די פענסיעס פון אַנדערע בעאַמטע.

באַכדעם ווערט אויך אָנגענומען א פאָרשלאַג זיך אַרויסצוזאָגען געגען דער נאָוועלע צום געזעץ וועגען האַנדעלס-קאַמערען, לויט וועלכען יעדע האַנדעלס-קאַמער וועט זיין געצוואונגען צו געהערען צום פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערען, וואָס איז פערבונדען מיט גרויסע קאָסטען.

אַנ'אמתער

שיטורים

ענטוויקעלט זיך אָבער ווען די זיצונג טרעט צו וועהלען נייע מיטגלידער אין אלע קאָמיסיעס. ווי מיר האָבען שוין פון פריהער אָנגעוויזען, האָט דאָס פרעזידיום אַדורכגעפיהרט אַנ'אַקציע, וועלכע דאָרף געגעבען אָנצוהערען אַלע מיטגלידער פון אַלע קאָמיסיעס, אַז זיי זאָלען זיך אָנגעבען אין דימיסיע, די מעהרהייט מיטגלידער אין די קאָמיסיעס האָבען דאָס געטון איצט איז דאָס פרעזידיום געקומען מיט א נייער רשימה פון מיטגלידער אין די קאָמיסיעס און פאָרגעלעגט דער פלענאַר-זיצונג די רשימה אָנצונעהמען.

דיר. שרעדניצקי ווייזט אָן, אַז דאָס פרעזידיום האָט נישט ריכטיג געהאַנדעלט, די קאָמיסיעס זענען בשעתו געוועהלט געוואָרען דורך דער פלענאַר-זיצונג פון דער קאַמער אויף דער גאנצער קאַדענץ און נאָר די פלענאַר-זיצונג האָט די קאָמיסיעס געקענט פונאַנדערלאָזען און נישט די פערוואַלטונג דורך פערשידענע „טריקען", ער האַלט, אַז דערמיט זענען בעליידיגט געוואָרען די מיטגלידער פון די קאָמיסיעס און דאָס איז אַנ'עהרען-זאַך, דעריבער לעגט ער פאָר, אַז די קאָמיסיעס זאָלען געוועהלט ווערען אין זייער פריהערדיגער צוזאַמענשטעל און זאָלען דערגענצט ווערען נאָר מיט מיטגלידער אויף דער שטעל וואו ס'פעהלען אַזעלכע.

אין דערזעלבער מיינונג זענען אויך די ראַטמענער היימאַן און ליבראַך.

ראַטמ. כארי, אינזש. גראָס און קאָטקאָווסקי האַלטען, אַז דער ענין דאַרף בכלל אַראָפּגענומען ווערען פון דער טאָג-אָרדנונג און יעדער איינצער ראַטמאַן דאַרף זיך אַרויסזאָגען וועגען דעם, צו וועלכער קאָמיסיע ער וויל געהערען.

פרעזעס גייער האַלט דערויף א לענגערער רעדע, אין וועלכער ער זאָגט, אַז דאָס פרעזידיום האָט נישט פערגוואַלדיגט דעם סטאַטוט, האָט נישט בעליידיגט די קאָמיסיע-מיטגלידער, נאָר פשוט זיי פאָרגעלעגט, אַז זיי זאָלען זיך אָפגעבען אין דימיסיע, כדי מען זאָל קענען וועהלען אַנדערע קאָמיסיעס, דאָס איז געשעהען דערפאַר, ווייל פיל מיטגלידער אין די קאָמיסיעס זענען גאַנצע חדשים נישט געקומען אויף די זיצונגען און האָבען פערנאַכלעסיגט זייערע פליכטען. דער פאָרשלאַג, אַז די קאָמיסיעס זאָלען בלייבען אין אַלטען צוזאַמענשטעל האַלט דער פרעזעס פאַר א דעמאָנסטראַטיווען און פאַר אומלכען, וואָס דריקט אויס אונצוטרוי דעם פרעזידיום. אויב דער דאָזיגער פאָרשלאַג, זאָגט פרעזעס גייער, וועט אונטערגעהאַלטען ווערען און אָפגעשטימט ווערען וועט ער אַרויסציהען דערפון פערזענליכע קאָנסעקווענצען.

נאָך א קורצער ערקלעהרונג פון דיר. שרעדניצקי, אַז הגם ער האָט נישט געמיינט ספּעציעל דעם פרעזעס, האַלט ער דאָך אונטער זיין פאָרשלאַג, טרעט מען צו צו דער אָפשטימונג.

דער פאָרשלאַג אַראָפּצונעהמען די פראַגע פון דער טאָג-אָרדנונג ווערט אָפגעוואָרפען, אויך ווערט אָפגעוואָרפען דער פאָרשלאַג וועגען לאָזען די קאָמיסיעס אין אַלטען צוזאַמענשטעל.

דערויף איז די זיצונג צוגעטרעטען צו וועהלען נייע קאָמיסיעס, וואָס דויערט ביז שפּעט אין דער נאַכט.

די ראַטמענער דיר. שרעדניצקי און היימאַן האָבען ערקלערט, אַז צוליב דער געשאַפענער לאַגע וועלען זיי נישט אָננעהמען קיין מאַנדאַטען אין די קאָמיסיעס.

ביים אָנהויב פון דער זיצונג איז בעעהרט געוואָרען מיט אויפשטעהען פון די ערטער דאָס אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם ראַטמאַן אין דער האַנדעלס-קאַמער באָריס אייטינגאָן.

צום הערבסט-סעזאן
אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען
איז דער איינציגער קאנקורענץ-פערפומעריע פון דער פירמע
י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5
טעלעפאָן 17592
וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער פערפומען,
ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע פודערן, טואלעט-זייפען אז"וו
Perfumerja J. DRUKIER
מיט אכטונג
ZAWADZKA 5
TEL. 175-92
בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט.

לאדז.
8 נאוועמבער 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
8 נאוועמבער 1932

באנקראט
פון שתדלנות

סך־הכל נאך דא גאר נישט לאנג, אין דעם גלאנץ־פעריאד פון פוילישען פארלאמענטאריזם פון דער ביי־אויפגעריכטעטער רעפובליק, ווען די יודישע סיים־רעפרעזענטאנץ האט געפיהרט א שטאלצען און קאנסעקווענטען קאמף פאר די יודישע רעכט אין פוילען, האבען זיך שוין דאן געפונען נישט ווייניג מה־יפית'ניקעס אין יודישען לאגער, וועלכע האבען פראפאגירט אפען דעם וועג פון שתדלנות, ס'איז איבריג און נישט צוועקמעסיג — האבען געטענהט די ווישליצקיס און זייערע חברים — צו פיהרען א שטענדיגע אפאזיציע און זיין אין א פערמאנענטען ברוגז מיט די דאמינירענדיגע פאקטארען אין דער מלוכה.

די יודישע סיים־רעפרעזענטאנץ האט נישט געהאט צו פערצייכענען קיין שום פאזיטיווע און רעאלע דערגרייכונג פאר'ן יודישען דריי־מיליאניגען קיבוץ אין פוילען; וועט אבער געענדערט ווערען די טאקטיק און די ריכטליניע פון דער יודישער פאליטיק און ס'וועט זיך א קעהר טון אויפ'ן וועג פון שתדלנות און די אנגעווייטאגטע יודישע פראבלעם וועט קענען געלייזט ווערען ווי געהעריג.

נאך דער מאי־איבערקעהרעניש מיט דער איינשטעלונג און איינפעסטיגונג פון דער סאנאציע ביים מלוכה־רודער, הויבט אן צו זינקען דער פוילישער פארלאמענטאריזם. די פוילישע פאליטישע פארטייען ווערען צוזאמענגעבראכען און שרעקליכע פאליטישע דעמאראליזאציע בעהערשט די פוילישע גאס. כמעט דאס זעלבע געשעהט אויך ביי אונז, יודען, די יודישע סיים־רעפרעזענטאנץ איז צעפערטעלט אויף שטיקלעך, א שרעקליכע צעריסענקייט און צעשפאלטענקייט אין די אייגענע רייהען, א נאך נישט געזעהענער יאוש און אפאטישקייט בעהערשט די עקאנאמיש־רואינירטע יודישע פאלקס־מאסען, ס'איז א מוראדיגער חורבן אויף דער יודישער פאליטישער גאס.

אין דער חורבן־צייט האבען די ווישליצקיס צוגעזאגט דעם געפלאגטען יודען הרים וגבעות, אריינגייענדיג אין פוילישען סיים מיט דער הילף און שטיצע פון אלמעכטיגען ב.ב.־קלוב, האט דער רעפרעזענטאנט און לידער פון יודישען סוחרימטום געדרשנט וועגען באלדיגע הנחות אין זונטאג־רוהע, וועגען א מילדערונג פון דעם שטארק דריקענדיגען שטייער־שרויף, וועגען מלוכה־קרעדיטען פאר'ן יודישען האנדעל און קאאפעראציע־וועזען, וועגען דעם אפשטעלען פון דער עטאטיסטישער פאליטיק א. ז. וו.

ווישליצקי האט צוגעזאגט און דער יודישער סוחר, וועלכער שטייט ערב באנקראט, און וואס גוססט, האט איהם געגלויבט, פאר א טרינקענדיגען איז א שטרויקעלע אמאל אויך אנ'עין, און יודען האבען דאך שטענדיג גרויס אפשיין פאר מקורבים למלכות, האט מען איהם געגלויבט און געהאפט אויף ניסים.

דערווייל פלעגט דער סאנאטארישער „קרוב־למלכות" לויפען פון איין מיניסטעריום אין צווייטען, פון איין אמט אין אנדערען, אינטערווענירען און משתדל זיין זיך פאר דעם צי יענעם יודישען סוחר. ווישליצקי פלעגט אבער אויספועלען קליינטשינקע הנחה'לעך פאר איינצעלנע פערזאנען.

דעם יודישען קיבוץ אין פוילען איז אבער דערפון אויף א האר נישט געווארען בעסער, נאר פערקעהרט, פיל ערגער. דער מצב אויף דער יודישער גאס איז שוין היינט אזא, אז אויפ'ן לעצטען אלפוילישען צוזאמענפאהר פון יודישע סוחרים אין ווארשא האט דער זעלבער שתדלן און ב.־ב.־דעפוטאט וואצלאוו ווישליצקי געהערט גאר אנדערע דיבורים. זיין רעדע האט געקלונגען ווי א מין ווידוי, און האט ארויסגערופען אנ'אמת'ע סענסאציע אין דער יודישער געזעלשאפט, ער האט זיך מודה געווען גאנץ אפענהערציג און אויפריכטיג, אז די רעגירונג האט נישט א קלאפ געטון א פינגער אן א פינגער, בכדי עפעס וואס צו טון פאר דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע ווערט אומברחמנות'דיג ארויסגעשטויסען פון איהרע עקאנאמישע פאזיציעס.

די לאנדווירטשאפט, די אינדוסטריע ווערען אונטערשטיצט. אלע, אלע, א חוץ יודען. און אויב מ'האט שוין יא געהאט די טעג גערעדט וועגען קליינע הנחות אין זונטאג־רוה, האט מען זיך שוין אויך פון דעם צוריקגעצויגען, ווישליצקי איז, אלזא, נאך יאהרען פון שעדליכען און צוועקלאזען „מה־יפית" געקומען צו דער איבערצייגונג אז זיין פאליטיק פון אינטערווענצען און שתדלנות איז באנקראט.

אמת, ווישליצקי האט בלויז געמאכט די אויפריכטיגע פעסטשטעלונג פון באנקראט און האט נישט געצויגען די געהעריגע קאנסעקווענצען פון זיין אייגענער פעסטשטעלונג, אבער נישט דאס איז דער עיקר, וויכטיג איז, אז דער יודישער סוחר, דער יודישער קליינבירגער וועט זיך איצט קענען ארומזעהען וואו ער האלט אין דער וועלט און וועלכע פאליטישע ריכטונגען ער דארף שענקען זיין צוטרוי אויף להבא.

דער יודישער סוחר וועט עס זיכער טון. די אנגענומענע רעזאלוציעס אויפ'ן סוחרים־צוזאמענפאהר, וועלכע זענען אויסגעהאלטען אין א גאנץ שארפען טאן דינען דער בעסטער בעווייז פאר דעם אז דער יודישער סוחר הויבט זיך שוין אן צו אריענטירען אין זיין מצב.

נ. ס.

דריטהאלבען חדשים ארבייט און צעהן חדשים רוה
ווי אזוי איז עס מיט'ן פארלאמענט אין אויסלאנד און ווי אזוי ביי אונז

די אפאזיציאנעלע פרעסע קאן זיך נאטירליך נישט בערוהיגען צוליב דעם, וואס די סעסיע פון סיים איז אפגעלעגט געווארען באלד ווי זי איז זיך נאר צונויפגעקומען. דער פאקט, הגם ער איז נישט ביי אונז מ'האט אייגענטליך ערווארט, אז אזוי און נישט אנדערש וועט פאסירען, ווערט אלץ ווייטער קאמענטירט דורך די בלעטער פון די אפאזיציאנעלע קלובען. אין בעכטיגען נומער „גאזעטא ווארשאווסקא" בעהמט וועגען דעם ענין א ווארט דער פאליטישער פיינשמעקער פון דער ענדעציע, דער פראפעסאר סטראנסקי, וועלכער שרייבט:

קודם כל וועט די סעסיע צוליב דעם, וואס זי איז אפגעלעגט געווארען אויף א חודש, וואס דאס איז שוין געווארען א מנהג ביי דער איצטיגער רעגירונג, זיך אנהויבען נישט צום שניטסטענס אין אקטאבער, ווי עס פאדערט דער ארטיקעל 25 פון דער קאנסטיטוציע, נאר ערשט אין דעצעמבער, אויף די חגא־הפסקות פאלט דאן ווידער אויס אנ'גרך א חודש, און מע'ט געהט מען שוין אויף דער גאנצער פאר'ע צום סוף פון דער סעסיע, אזוי אז די צום טאג פון הייליגען יוזעף, צו די אימענינעס זאל שוין נישט זיין קיין סעסיע פון סיים און פון סענאט, אינאייבעם ווערט אלזא די יעהרליכע סעסיע פון די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען דערפיהרט צו דריטהאלבען חדשים.

אט די דריטהאלבען חדשים פון ארבייט אין יאהר קענען זעהר ווייניג, אמת, עס מרעצט אין אונזער מלוכהשען לעבען, אז אין געוויסע ערטער קאן מען נישט געפינען קיין ארבייט אפילו פון א דריטהאלבען וואכען, וואס דאס איז טיילמאל אויך בעסער. אבער פאר די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען איז דריטהאלבען חדשים ענטשידען צו ווייניג אין ענגלאנד, אין פראנקרייך, אין בעלגיען איז עס פונקט פערקעהרט. דארט דויערט די הפסקה אין דער ארבייט אנ'ערך צוויי חדשים און די ארבייט צעהן חדשים. אנדערש איז אין סאוויעט־רוסלאנד, וואו דער צוזאמענפאהר פון די סאוויעטען קומט פאר לויט דעם עלפטען ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע איין מאל אין יאהר און קורץ און די די זיצונגען פון דעם צענטראלען אויספיהרונגס־קאמיטעט קומען פאר דריי מאל אין יאהר און אויך קורץ, און אין פערלויף פון גאנצען יאהר רעגירען די פאלקסקאמיסארען מיט דעם הויפט־דיקטאטאר בראש. אנדערש איז אויך איצט געווארען אין דייטשלאנד, וואו די רעגירונג פון דער מיליטערישער דיקטאטור אנטלויפט פון פארלאמענט אויף דעם אופן, וואס זי לאזט איהם פונאנדער נאך איר־בער ערשטע נאך צוויי זיצונגען.

פראפעסאר סטראנסקי האלט, אז מען דארף אויסקלויבען צווישען די פארלאמענטארישע מלוכות מיט ענגלאנד און פראנקרייך בראש און די דיקטאטארישע לענדער בראש מיט די סאוויעטען און דייטשלאנד:

אויב ביי אונז, שרייבט ער, האלט מען אזא מצב פון דער זאך פאר ריכטיג, פאר געזונד, פאר פערנינפטיג, איז עס אין די אויגען פון דער מערבי־וועלט אנ'אורטייל אויף דעם איצטיגען פעריאד פון אונזער מלוכה־לעבען.

דער קוואל פון מלוכה־מענער אין דייטשלאנד
ווי אזוי איז ארגאניזירט דער „הערען־קלוב" אין בערלין

דער בערלינער הערען־קלוב, וואו עס זענען קאנצענטרירט די אריסטאקראטישע און קאנסערוואטיווע פערזענליכקייטען פון די פריצים און מי־ליטער־לייט, וואס רעגירען איצט מיט דייטשלאנד, האט זיך פריהער געפונען אויף דער מאץ־שטראסע. דארט זענען געווען איינגעארדענט קורסען, וועלכע האבען צוגעגרייט שטרענג צוגעקליבענע מענשען צו די פאליטישע אויפגאבען, וועלכע זיי האבען געדארפט אין דער צוקונפט אויספיהרען. יעדען פרייטאג פלעגען דארט פארקומען רעפעראטען פון אנגעזעהענע קאנסערוואטיווע פאליטיקער פאר א קרייז פון געקליבענע צוהערער. די רעפעראטען פלעגען בעגלייט ווערען פון דיסקוסיעס. דא זענען אויפגעטראטען מיט פאליטישע רעדעס הוגענבערג, שטיגעס, לוטער, קונער, זעלטע. אויף די רעפעראטען איז שטענדיג געווען אנוועזענד דער אריסטאקראט גלייכען, די נשמה פון דעם קלוב.

נאכדעם איז דער הערען־קלוב איבערגעפיהרט געווארען אין פראכטפולען פאלאץ אויף פריוזער פלאץ, וואו ער געפינט זיך אין דער שכני'שאפט פון „גרויסען קאזינא", וואס איז גע־ווען צוגענגליך נאר פאר געוועזענע הויף־לייט און גווארדיער־אריסטאקראטען. דאס הויכע דירה־געלד און הוצאות אויף אויסצוהאלטען דעם דאזיגען פרעכטיגען פאלאץ האט געצוואונגען דעם קלוב באלד צו פערלאזען דעם דאזיגען לאקאל און זיך איבערצופיהרען אין א בעשיידענערן בנין אויף דער גאס פון פרידריך עבערט. דא, אין דער אלטער מערב־טייל פון בערלין, פערנעהמט דער הערען־קלוב א רייכע דירה פון 12 צימער, מיט א לעזע־זאל, סאלאנען און גרויסע עס־צימער. דער־נעבען ליגט א גרויסער פינסטערער קארידאר, וואו עס האט איינגעארדענט זיין ביורא גלייכען. דאס איז דער קדשי־קדשים פון דעם קלוב: דא געפינט זיך די קארטאטעקע פון די אנפיהרער. דא ווערען געזאמעלט אלע מאטעריאלען, וועלכע מען נוצט אויס איז פאסענדען מאמענט ביים בעזעצען פער־אנטווארטליכע פאסטענס. אין דער לעצטער צייט האט די דאזיגע קארטאטעקע זיך ערווארבען נישט קיין קליינע ווירקונג אויף דער פאליטישער ענט־וויקלונג פון דייטשלאנד.

דער הערענקלוב האט זיך שטענדיג געמוזט בעגנוגענען מיט גאנץ בעשיידענע מיטלען, הגם צווישען זיינע מיטגלידער געפינען זיך זעהר רייכע מענשען. אפילו אויף די פרייטאג'דיגע מיטאגען אדער אויף דעם יעהרליכען מיטאג פון די הערען איז די קיך נישט קיין ערשטקלאסיגע. דערפאר אבער בעזיצט קיין שום קלוב נישט אזא מוסטער־האפטע אויסגעשולטע דינערשאפט, ווי דער הערען־קלוב, מיט דער דינערשאפט פיהרט אן א הויפט־מייסטער פון די באלטישע בעראנען.

פארזיצער פון קלוב איז איצט גראף באדא פאן אלווערסלעבען, א זוהן פון בעריהמטען גראף אלווער אלווערסלעבען, וועלכער האט געשפילט א גרויסע ראלע ביים הויף פון קייזער ווילהעלם. גראף באדא איז שוין פון לאנג א פערזאן, אויף וועלכער מען קוקט אין די קאנסערוואטיווע קרייזען מיט גרויס האפענונג. ער איז נישט זעלטען א גאסט פון פרעזידענט הינדענבורג. ער האט זיך געפינען אין ניידעק ביים מלוכה פרעזידענט אין דער צייט, ווען פאפען און שלייכער האבען איבערגענומען די מאכט אין דייטשלאנד.

דער הערענקלוב צעהלט איצט אנ'ערך 500 מיטגלידער. צווישען די מיטגלידער פערנעהמט איינע פון די אנגעזעהענע שטעלונגען דער אלטער פאן אלדענבורג יאנושאו, וועלכער איז איינער פון די איינפלוסרייכסטע הינטערקוליסען־פאליטיקער ביים היינטיגען טאג אין דייטשלאנד. פאר די קרייזען, וואס קענען די סימפאטיעס און די אנשויאונגען פון הינדענבורג'ן, איז פולקאם פערשטענדליך, פארוואס עס ציהט איהם צום הערען־קלוב און צו די פער־זענליכקייטען, וועלכע זענען ארום דעם קלוב קאנ־צענטרירט, פון וואנען ער נעהמט ארויס די מע־נער, וואס פיהרען אן מיט דער מלוכה.

סאוויעטישע בעמיקער האלטען, אז א מלחמה איז נאהענט
אפער צו אלע בעמיקער פון דער וועלט

אין מאסקווע איז פארגעקומען דער 6־טער מעגרעליעוו־צוזאמענפאהר פון די סאוויעטישע בעמיקער.

אויף דעם דאזיגען צוזאמענפאהר, וואס האט פאר זיך גרויסע וויסענשאפטליכע און ווירטשאפט־ליכע אויפגאבען איז צווישען אנדערע איינשטימיג אנגענומען געווארען א בעשלוס ארויסצולאזען אנ־אויפרוף צו די בעמיקער פון דער גאנצער וועלט.

אין דעם אויפרוף ווערט געזאגט, אז די געפאהר פון א נייער מלחמה הענגט ווידער גרוי־זאם איבער דער וועלט, און זיי רעכענען אויס די סימפטאמען, וואס דערווייזען די דאזיגע געפאהר:

„צי איז שוין נישט געמאכט געווארען אנ־איבערפאל פון יאפאן אויף כינע?" פרעגען די בעמיקער. „און די מלחמה, וואס הערשט אין מאנ־דזשוריען, איז, ווי בעוואוסט, איינער פון די פלאצדארמען פון אנפאל אויף די סאוויעטען."

„צי געפינען זיך נישט אין א פערפלאנטער־טען קנויל די בעציהונגען פון די קאפיטאליסטישע מלוכות? ענגלאנד און אמעריקא, אמעריקא און יאפאן, איטאליען און פראנקרייך, פראנקרייך און דייטשלאנד, דייטשלאנד און פוילען, דרום־מזרח און צפון־מערב, אויפ'ן באלקאן און אין דרום־אמעריקא זענען דא די פונקטען, וואס זענען פער־טיג אין יעדער מינוט אויפצופלאקערן אין א מעכ־טיג פייער פון מלחמה? צי איז שוין נישט גראב איבערגעריסען געווארען דער ענגליש סאוויעטישער אפמאך? צי איז רומעניען נישט ארויסגעטרעטען אפען, ווי א געוועהר אין די הענט פון פינסטערע אנטי־סאוויעטישע כוחות? צי זעהט מען נישט, ווי די כוחות גרופירען זיך אין א בלאק פון אינ־טערווענטען און גרייטען א מארש אויף די סא־וויעטען?"

ווייטער ווערט געזאגט אין דעם אויפרוף, אז די פעלקער ליגע האט פאר אנ'אויפגאבע „צו דינען אלס א פארהאנג פון רויך, אונטער וועלכען עס געהט מיט'ן פולען נאנג דאס פארבערייטען זיך צו מלחמה".

נאכדעם ווערט דערצעהלט וועגען די גרוי־זאמקייטען פון דער קאפיטאליסטישער ארדנונג, מיט זיין „כאאס און אנארכיע. מיט דער אונטער־דריקונג פון דער פערזענליכקייט און פון דער מענשליכער ווירדע" געגען דעם פינסטערן בילד ווערען אקעגענגעשטעלט די דערגרייכונגען פון דער וויסענשאפט און די סאציאלע און פאליטישע דערגרייכונגען אין די סאוויעטען. דער דאזיגער קאנטראסט, ווי עס ווערט געזאגט אויף דעם צוזא־מענפאהר, שרעקט די קאפיטאליסטישע וועלט און זי בעמיהט זיך דעריבער מיט אלע כחות אויפ'ן חשבון פון די סאוויעטען צו געפינען אנ'אויסוועג פון דעם הערשענדען קריזיס.

דער אויפרוף ענדיגט זיך מיט אנ'אפעל צו די בעמיקער פון דער גאנצער וועלט צו נעהמען אנ'אקטיווען אנטייל אין דעם קאמף מיט דעם געפאהר פון מלחמה און אינטערווענצען:

„די בעמיקער דארפען זיך אקעגענשטעלען דער צוגרייטונג פון א נייעם פערברעכען געגען דער מענשהייט — געגען דער וועלט־שרפה און מלחמה".

„נאר אויב", ווערט געזאגט ווייטער, „די מלחמה וועט דאך אויסברעכען, איז דער חוב פון אלע בעמיקער פון דער גאנצער וועלט נישט צו געבען זייער וויסענשאפט, די בעמיע; דעם מעכטיגען כח פון פראגרעס, אלס געוועהר פון בארבארישען אויסראטען פון לעבענס, פון ארבייט און פון די ערראבערונגען פון קולטור, מלחמה דער מלחמה"!

פייערונג צום אנדענק
פון געפאלענע יודישע זעלנער אין דער ענגלישער ארמעע

לאנדאן, (י.ט.א.) אין אלבערט האל איז פארגעקומען א גרויסע פייערונג צום אנדענק פון די יודישע זעלנער פון דער בריטישער ארמעע, וואס זענען געפאלען אין דער וועלט־מלחמה. אין דער פייערונג האבען זיך בעטייליגט 2000 געוו. יודישע מיליטער־לייט. די ענטשפרעכענדע גאטעס־דינסט האט אפגעריכט הרב־הכולל פון ענגלאנד ד"ר יוסף הערץ. פאר דער פייערונג איז אין נאמען פון די יודישע קריגס בעטייליגטע געלעגט געווא־רען א קראנץ אויפ'ן קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

די יודישע אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל פאר דעם פעלקער-בונד

מעמאריאל פון דער יודישער אגענץ צו דער מאנדאט-קאמיסיע פון פעלקער-בונד

זשענעווע. (יט"א). ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט, האט די יודישע אגענץ פאר־געשטעלט דער מאנדאט־קאמיסיע פון פעלקער־בונד א מע־מאריאל וועגן דער יודישער אויפבוי־ארבייט אין א"י אין יאהר 1931. צום מעמאריאל איז געווען ביינעלעגט דער בריף פון פרעזידענט נחום סאקאָ־לאָוו, וועלכען מיר האבען שוין פער־עפענטליכט.

דער מעמאריאל גופא הויבט זיך אן פון אי־בערגעבען די רעזולטאטען פון דער א"י־פאלקס־צעהלונג, וואס איז פארגעקומען אין נאוועמבער פ.י. אין משך פון די צעהן יאהר זייט דער פריהער דיגער פאלקס־צעהלונג איז די אלגעמיינע באַפעל־קערונג פון ארץ־ישראל געשטיגען פון 757,182 אויף 1.035.154 נפשות, אין דער זעלבער צייט האט זיך די יודישע באַפעלקערונג פון 83.794 פערגרעסערט אויף 175.006. די יודען באַטרעפען איצט אכצעהן פראצענט פון דער א"י־באַפעלקערונג.

די פאלקס־צעהלונג האט באַוויזען צוויי ער־פרעהענדע פאקטען, ערשטענס, די יודישע דאָרפס־באַפעלקערונג איז געשטיגען פון 15.172 (18,1 פראצענט פון דער גאנצער יודישער באַפעלקערונג) אין 1922 אויף 46.485 (26.5 פראצ.) אין 1931 — א צוואוקס פון 31,313, ד.ה. 200 פראצ. צווייטענס, דער צוואוקס פון דער א־אַבי־שער באַפעלקערונג איז געווען באַזונדערס מערק־באַר אין די געביטען וואו די יודישע זידלונגען האָבען זיך צומשטארקסטען ענטוויקעלט.

דערפון איז קלאר, אז די ענטוויקלונג פון דער יודישער באַציאָנאַל־היים גיט פרנסה־מעגליכקייטען נישט בלויז די יודען, נאר אויך פאר א בעדייטענדע צאהל אראבער, דערצו דארף מען נאך צוגעבען, אז די עמיגראציע פון א"י־אראבער אין אנדערע לענדער איז איצט פיל קלענער ווי פאר דער מלחמה און אז, פערקעהרט, קיין א"י קומען פיל אראבער פון די שכנותדיגע לענדער.

די קינדער־שטערבליכקייט אויף טויזענד לע־בעדיג־געבוירענע קינדער האט באַטראָפען 81 צווי־שען יודען, 187 צווישען מוזולמענער און 133 צווישען קריסטען.

עמיגראציע און ארבייט

אין משך פון 1931 זיינען רעגיסטרירט געווא־רען אין א"י 4.075 יודישע אימיגראנטען, אייגגע־שלאסען 939 פערזאן, וואס האבען שוין פריהער געהאט געוואוינט אין לאנד און בעקומען אויפענט־האלט - ערלויבנישען אויף שטענדיג. פון לאנר האבען עמיגרירט 666 יודען (די קלענסטע צאהל פאר די לעצטע צעהן יאהר,) די נעטא־אימיגראציע האט אזוי ארום אויסגעמאכט 3.409 יודען אין פערגלייך מיט 3.265 אין 1930 און 3.503 אין יאהר 1929.

די 4.075 יודישע אימיגראנטען זיינען בע־שטאנען פון 1.604 מענער (39 פראצ.(). 1.863 פרויען (46 פראצ). און 608 קינדער יונגער פון 16 יאהר (15 פראצ.)

40.8 פראצ. פון די יודישע אימיגראנטען זע־נען געקומען פון פוילען, 9,1 — פון רוסלאנד, 8,2 — פון אמעריקע, 6.1 — פון רומעניען, 5,1 — פון תימן, 4,4 — פון ליטע און 4,3 — פון דער בריטישער אימפעריע. עס איז געשטיגען די עליה פון די פעראייניגטע שטאטען און גרויס־בריטאַ־ניען, דאגעגען איז געפאלען די עליה פון פוילען און תימן.

אין בעריכטס־יאהר איז געווען צו מערקען א ירידה פון ארבייטער־אימיגראציע. דאס איז דער עיקר א רעזולטאט פון דער קליינער צאהל ארבייי־טער־סערטיפיקאטען, וואס זיינען אין דעם יאהר ערטיילט געווארען: פון דער אלגעמיינער צאהל 3,531 זיינען פאר ארבייטער געווען בעשטימט בלויז 850. און פון די לעצטע איז נאך א בעדיי־טענדער טייל רעזערווירט געווארען פאר טוריס־טען ארג"ל. וואס האבען זיך שוין געפונען אין לאנד און אפליקירט אויף שטענדיג רעזידיר־לויבנישען.

נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען עקאנאמי־שען קריזיס, אין אייראפא און אמעריקא, האבען קיין ארץ־ישראל אין בעריכטס־יאהר אימיגרירט 233 משפחות מיט קאפיטאלען פון ווייניגסטענס טוי־זענד פונט. די דאזיגע עולים האבען אזוי ארום אריינ־געבראכט אין לאנד ווייניגסטענס 233.000 פונט און עס איז וואהרשיינליך, אז דער ווירקליכער קאַ־פיטאל איז געווען נאך גרעסער.

דער ארבייטס-מארק

אין בעריכטס־פעריאָר האט די יודישע ארבייטס לאזיגקייט אין די שטעט ארויסגערוזען קליינע וואקלונגען, אין יאנואר האט די הסתדרות געהאט רעגיסטרירטע 1.206 ארבייטסלאזע, אין די שטעט, אין אפריל — 1.345 און צום סוף פון יאהר — 1.209 ארבייטסלאזע.

די שטאטישע יודישע ארבייטסלאזיגקייט האט דורכ'ן יאהר אויסגעמאכט ווייניגער ווי איין פראצ. פון דער יודישער שטאטישער באַפעלקערונג, נעה מענדיג אין אכט די אויסערארדענטליך נידעריגע פרייזען, די עקאנאמישע דעפרעסיע און אנדערע אומגינסטיגע באַדינגונגען פון בעריכטס־פעריאָד, ווערט דער דאזיגער פאקט פאר זיך ווענען דער סטאַ־בילעטעט פון דער יודישער שטאטישער קאלאני־זאציע אין די שטעט. אין ירושלים איז געווען א גרעסערע ארבייטסלאזיגקייט וועלכע ערקלערט זיך דערמיט, וואס סוף 1930 און אנהויב 1931 זע־נען דארט פערענדיגט געווארען די בוי־ארבייטען פון גרויסע בנינים, ווי דער קינג־דאווויד־האטעל, רעגירונגס־הויז, צענטראלע פון י.מ.ק.א. און די ביי־א"י־צענטראלע פון דער באַרקליי־באנק.

אין די דארפישע געגענדען איז די לאגע גע־ווען א ווייניגער באַפרידיגענדע, הגם אויך דא איז די יודישע ארבייטסלאזיגקייט נישט געשטיגען אי־בער 2.5 פראצ. פון דער יודישער דארף־באַפעל־קערונג און איז אין גרעסטען טייל פון יאהר גע־ווען בעדייטענד קלענער ווי דער דערמאנטער פראָ־צענט־זאץ.

צוו. אנד. ערקלערט זיך די שטייגונג פון דער דארפישער ארבייטסלאזיגקייט מיט פאלגענדע מאָ־מים: עטליכע הונדערט ארבייטער זיינען בעפרייט געווארען דורך דער פ.י.ק.א. פון דער ארבייט אין בנימינה; דער אראבישען־פלאנטאציע־שטח איז אין 1931 פערקלענערט געווארען; נאכ'ן פערענדיגען די רוטענבערג־ארבייטען ביים ירדן זיינען געבלי־בען אהן ארבייט אנ/ערך 200 מאן; די בעדייטענדע ירידה פון פרייזען אויף אגריקולטור־פראדוקטען און די דורך דעם פערוואכטע דעפרעסיע אין דער לאנדווירטשאפט.

עס זיינען נישטא קיין צופערלעסיגע סטאטיס־טישע דאטען וועגען דער ארבייטסלאזיגקייט פון די אראבער. אין שטאט ארער דארף. די אפט־געבראַכ־טע ציפערען וואקלען זיך צווישען 12 און 35 טוי־זענד און שטיצען זיך אויף די אויסרעכנונגען פון די מוכטארען (דארף־סאלטיסעס), דערביי האנדעלט זיך נישט בלויז וועגען ווירקליכע ארבייטסלאזע, נאר אויך וועגען א גרויסע צאהל פארמער ארער פאכ־טער, וואס זוכען בעצאהלטע ארבייט אין די כטואר־נען, ווען עס איז נישטא קיין פעלד־ארבייט, צו די דאזיגע ציפערען דארף מען זיך אלזא באַציהען מיט רעזערוו.

יודען אין עפענטליכע ארבייטען

אויף דער אלגעמיינער צאהל 1.700 ארבייטער וואס זיינען סוף 1931 געווען בעשעפטיגט ביים חיפה־פארט־בוי, זיינען געווען 360 יודען, אין פריהערדיגען יאהר זיינען געווען בעשעפטיגט 183 יודען אויף דער אלגעמיינער צאהל 1.120 ארביי־טער. אבער אויך די שטייגערונג פון דער צאהל יו־דישע ארבייטער ענטשפרעכט ווייט נישט דעם יו־דישען אנטייל אין די הכנסות פון לאנד. קיין ענט־שפרעכענדע בעסערונג איז אויך נישט צו פערציי־כענען אין אנדערע רעגירונגס־ארבייטען ארער אין עפענטליכע ארבייטען פון די זעלבסטפערוואלטונ־גען, אין ירושלים וואו יודען בעטרעפען קרוב 60 פראצ. פון דער באַפעלקערונג זיינען אויף 280 מאן ביי שטאטישע עפענטליכע ארבייטען געווען צום סוף 1931 בלויז 40 יודען. אין די עפענטלי־כע ארבייטען אין חיפה־דיסטריקט זיינען אויף 120 ארבייטער צו דערזעלבער צייט געווען בעשעפטיגט נישט מעהר ווי 35 יודען.

מען האט געהאפט אז די פערזיכערונגען פון פרעמיער פון 13־טען פעברואר 1931 (אין ווייצ מאן־בריף) און פון בריף צום הויך־קאמיסאר פון 26־טען יולי 1931 וועלען ברענגען פרוכט. ביז איצט אבער האבען די פערזיכערונגען פון די בריטע דאקומענטען געהאט א קליינע פראקטישע ווירקונג.

(המשך פאלגט).

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערושער 26
היינט און פאלג. טעג!
די מעכטיגסטע פראכטיגע סימפאָניע.
דאס פארמלחמה'דיגע לעבען פון די רוסישע אפיצירען א. ג.
„ברידער קאראמאזאוו"
אין די הויפט-ראלען:
Anna Sten, Fryc Kortner.
נעכסטער פראגראם: „X 27"
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בײַטאג.

דאס יודישע קולטור-שאפען אין ווילנע

ספעציעלער ווילנע-נומער פון די „ליטעראַרישע בלעטער"

ווי בעקאנט, זיינען די „ליטעראַרישע בלע־טער" צוגעטראטען ארויסצוגעבען ספעציעלע לענד־און שטאט-נומערן. ביז אהער זיינען דערשינען א דייטשלאנד-נומער און א גאליציע-נומער. איצט איז דערשינען א נומער געווידמעט דעם יודישען קולטור-שאפען אין ווילנע. אין נומער זיינען אריין ארטיקלען פון; משה שאליט — די נייע היסטאר יאגראפיע פון ווילנע; ד"ר צמח שאבאד — כמות און איכות פון ווילנע; ד"ר יעקב ווינאדזקי — בעדייטונג פון דער יודישער ווילנע פאר די פוילי־שע יודען; יוסף טשערניכאוו — ווילנע — א פראוינציע; ב. קלעצקין — אמאליגע און איצטיגע ווילנע; א. מארעיוסקי — „ווילנע"; ב. וויינינג — סעמאפאר: ווילנע; מ. שור — דאס יודישע שול-וועזען; ז. קאלמאנאוויטש — דער ייווא; אהרן מארק — יו־דיש טעאטער אין ווילנע; חייקל לונסקי — די ווילנער געזעלשאפטליכע ביבליאטעקען; ה. אב־ראמאוויטש — פראפעסיאנעלע שול - וועזען אין ווילנע.

דער פערקעהר-שטרייק אין בערלין

א טראמוואי-צוג אונטער'ן שוץ פון פאליציי

לימאנאדע

(א בילדעל פון ראטען-פערבאנד)

ווי איהר קוקט מיך אן, בין איך א מענש א ניכטערער", נישט קיין טרינקער. אויב איך טרינק יא אמאל עפעס, איז עס גאנץ ווייניג, נאך פון יוצא ווענען, ווי מען זאגט — אונטער־צוהאלטען די נפש.

מעהר ווי צוויי פלעשלעך מיט איינמאל איז מיר נישט אויסגעקומען צו טרינקען. ס'געזונד ער־לויבט נישט, אמת, איינמאל — געדענק איך — האב איך יא אויסגעטרונקען א פינף פלעשלעך אין איין טאג, דאס איז אבער פארגעקומען ערשטענס אין טאג פון מיין געבורטס טאג, און צווייטענס אין די יונגע יאהרען, ווען מיין הארץ האט נאך געשלאגען ווי א גוטער וועק-זייגער און דער קאפ איז געווען שטארק און קלאר.

איצט הויב איך אן אלט צו ווערען.

מיינס א בעקאנטער, דער „וועטערינאר־פעלדשער" (פיה פעלדשער) חבר פטיצין, האט דא נישט לאנג מיך אונטערזוכט און האט זיך דער־שראקען, ער ריאט פשוט א ציטער געטון.

„ביי אייך" האט ער מיר געזאגט — „איז א פולשטענדיגע רעוואלוציע". וואו איז די לע־בער וואו די בלאז, — אונמעגליך פעסטצושטעלען, איהר האט זיך שטארק אפגענוצט".

דעם אמת זאגענדיג האב איך שטארק חשק געהאט אריינצופאהרען דעם חבר אין מארדע, זאל ער דערפיהלען ווי אפגענוצט איך בין. כ'האב מיך אבער איינגעהאלטען.

— אט — טראכט איך מיר — איך וועל פרידהער געהן צו א ריכטיגען דאקטאר, כ'וועל הערען וואס ער וועט זאגען.

דער דאקטאר האט ביי מיר קיין „רעוואל־וואציע" נישט געפונען. — די ארגאנען — זאגט ער - זיינען ביי אייך אין בעסטען ארדנונג. די לעבער, די בלאז — אלץ אויפ'ן ריכטיגען ארט. וואס אנבעלאנגט אייער הארץ איז עס אביסעלע צו ברייט... ובכן, זאלט איהר אויפהערען צו טרינ־קען שטארקע משקאות, אויב נישט וועט איהר מאכען א שטארב...

און שטארבען ווילט זיך דאך נישט, כ'האב שטארק ליב ס'לעבען, איך בין דאך אייגענטליך נאך א יונגערמען אין די בעסטע יאהרען... מיר איז ערשט אין אנהויב „נפס" געווארען דריי און פופציג יאהר, מען קען זאגען א מאן אין בליהענ־דען עלטער. אין א הארץ, ווי איהר האט געהערט פון דאקטאר, האב איך א ברייטע... הכלל, עס ווילט זיך נאך לעבען, נאך הנאה האבען פון גאטס וועלטעל, מוז מען אוועקווארפען ס'טרינקען.

געערדט און געטון.—

איך האב אויפגעהערט צו טרינקען.

איך טרינק נישט און געווג! א שעה נישט געטרונקען, צוויי שעה נישט געטרונקען – און גארנישט, עס איז מיר גאנץ גוט. פינף דעם זייגער מוז מען געהן אין „סטאלאווקע" (רעסטאראן) מי־טאג עסען. – אפגעגעסען די זופ, זיך גענומען צום זופען פלייש, עס ווילט זיך טרינקען.

„אנשטאט שארפס געטראנקען" — טראכט איך מיר – „וועל איך טרינקען עטוואס לייכטעס, צום ביישפיל א פלעשעל לימאנאדע.

איך האב א רוף געטון דעם קעלנער.

„חבר", זאג איך – דאס האסטו מיר דער־לאנגט עסען, טא ברענג מיר א פלעשעל לימא־נאדע".

ער ברענגט מיר טאקע באלר א פלעשעל לימאנאדע אויף א פיינער זטאק און גיסט אן אין א פיינעם, מעטאלענעם בעכער.

איך טרינק אויס – דאכט זיך עס איז שנאפס – אנגעגאסען א צווייטען בעכער – בנאמנות, איך קען שווערען, אז עס איז אמת'ע „וואדקא" – אנ־געגאסען ס'רעשט פון פלעשעל, אויסגעטרונקען – געוויס, שנאפס, און נאך פאר א שנאפס חריפדיגער.

„ברענג" שריי איך — „נאך א פלעשעל'ז אט, טראכט איך מיר, א מאדנער צופאל.

און דער קעלנער ברענגט נאך א פלעשעל.

„זאג מיר, חבר" – ווענד איך מיך צו איהם – „איך האב בעשטעלט לימאנאדע, און וואס האסטו מיר געבראכט?"

„פערשטעהט איהר מיר" – ערקלערט מיר דער קעלנער – „ביי אונז הייסט עס לימאנאדע. שוין פון אייביג אן איווי... און פשוט'ע לימאנאדע האבען מיר נאר נישט, ווייניג בעלנים אויף דעם מין"...

„גיס אן!" – האב איך געענטפערט — און זוי האב איך טאקע נישט אויפגעהערט צו טרינ־קען, נישט בעשערט געווען. און געוואלט האב איך מיט'ן גאנצען הארצען ווארפען דאס טרינקען, אבער ווי איהר זעהט האבען די פערהעלטענישען געשטערט. – ווי זאגט מען: דאס לעבען דיקטירט אונז, שרייבט פאר זייגע געזעצען – און מיר מו־זען פאלגען!

יודיש: ב.

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָר

וואָס וועט דאָך זיין מיט'ן קריזיס?

דער קריזיס דויערט. אַלע פּראָגנאָזן באַווייזן, אַז ס'זאָל ווערן בעסער האָבן זיך נישט פאַרווירקליכט. פאַרקערט, די עקאָנאָמישע לאַגע ווערט וואָס אַמאָל ערגער און פאַרשאַרפטער. אַלע פּרובן אין דער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט צו בעקומען אַ רפואה אויף דער וועלט-קרענק האָבן זיך ביז איצט נישט איינגעגעבן.

דער אָרגאַן פון די אינטערנאַציאָנאַלע האַנדעלס קאַמער האָט איצט געמאַכט אַן אַנקעטע צווישן בערימטע עקאָנאָמיסטן, וועגן די אויסזיכטן אויף די צוקונפט און אָט וואָס פאַר מיינונגען ס'זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרן:

„מיר מוזן בעשאַפן אַן אינטערנאַציאָנאַלן מעכאַניזם, וועלכער זאָל אונז פאַרזיכערן אַ מעהר וועניגער סטאַבילע פּרייזן-שטופע און וואָלט איינגעשטעלט אַן אָרדענונג אין דער ענטוויקלונג פון דער פּראָדוקציע און קאָנסום. דאָס איז אַ לאַנגע, שווערע אַרבייט, און עס איז נישטאָ קיין בריטער וועג, וועלכער זאָל גלייך פירן צו דער רעאַליזירונג פון דער אויפגאַבע. עפּעס קאָן אויפגעטון ווערן באַלד, ווען די פּרייזן פון גאָלד וועלן צוקומען צו דער שטופע פון יאָהר 1929, ד. ה. זיי וועלן ווערן פאַרקלענערט מיט 25 פּראָצענט לגבי די איצטיגע פּרייזן.

„דאָס הויכערן דעם ווערט פון גאָלד האָט אַזוי געענדערט די געגנזייטיגע בעציהונגען צווישן די מלווים און בעלי-חובות, אַז ער הערשט אין איצטיגן מאָמענט אַ פולשטענדיגע אַנאַרכיע אויף דעם געביט פון אינטערנאַציאָנאַלע חובות. עס שטעלט זיך אַרויס אַלס נויטווענדיגקייט פון ערשט קלאַסיגער בעדייטונג די פרייע צירקולירונג פון סחורות און קאַפּיטאַלן אויף דער וועלט. מען זאָגט אונז פאַר, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער מסחר וועט אַרויסווייזן זיין אומפעהיגקייט דאַן, זיין פולשטענדיגן אונטערגעהן און דער צאָל וועט נאָך ווערן פאַרפילפאַכט. דעמאָלט אפשר וועט קומען די צייט אויף אָנצוהויבן אַ מעהר-פּערזענלעכע האַנדעלס-פּאָליטיק דורך דער פאַרמיטלונג פון אינטערנאַציאָנאַלע אָפּמאַכן".

דער בערימטער עקאָנאָמיסט פּראָפ. ווערנער זאָמבאַרד שמידט שרייבט:

„דאָס, וואָס עס שפּילט זיך איצט אָפּ אין אונזערע אויגן, איז קודם-כל דאָס לאַנג-ערוואַרטעטע צוזאַמענברעכן זיך פון מעכאַניזם פון פרייען האַנדעל. צאָל-באַריערן, אימפּאָרט-פאַרבאָטן. דאָס אָפּשטעלן די קרעדיטן און דאָס פעהלן פון צוטרוי אויף דער גאַנצער ליניע; דאָס, וואָס די גאָלד-וואַלוטע האָט נישט אויסגעהאַלטן דעם עקזאַמען איז בלויז איינער פון די סימפּטאָמען, וועלכער וואַרפט זיך אין די אויגן. געוויס געפינען זיך מענשן, וועלכע שרייבן נישט צו קיין גרויסע בעדייטונג צו די אַלע דערשיינונגען, האַלטנדיג די אַלס פאַראיבערגעהענדיגע און גלויבענדיג, אַז אויף אַן אינטערנאַציאָנאַלן אופן וועט געלונגען צוריקצושטעלן די אַמאָליגע גלייכגעוויכט...

„דאָס וואָלט, פאַרשטעהט זיך, נישט געווען אונמעגליך, ווען ס'וואָלטן געקאָנט איינגעשטעלט ווערן די בעדינגונגען פון דער אַמאָליגער וועלט-ווירטשאַפט. הערווייל אָבער, איז נישטאָ קיין האָפענונג, אַז עס זאָל אַזוי זיין. ווען די נאָכפראַגע אויפ'ן קאַפּיטאַל האַלט זיך אין איין פאַרגרעסערן צוזאַמען מיט דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג אין די עקזאָטישע לענדער, וועלכע שטרעבן צו אינדוסטריאַליזירן זיך, פאַרקלענערט זיך דער קאַפּיטאַל, וועלכן עס קענען אָנזאַמלען די אייראָפּעאישע לענדער. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער ענטוויקלונג פאַרבלייבט דער צווייטער בעדינג פון דער לאַנגסטיגער וועלט-ווירטשאַפט: דער אייגענטליכער האַנדעלס-אויסטויש צווישן מערב-אייראָפּע און די איבעריגע לענדער פון דער וועלט. דער אויפבוי פון קאַפּיטאַל און די ביי-ענטשטאַנענע לענדער וועט פאַרורזאַכן דאָס ענטשטעהן פון אייגענעם פּראָדוקציע אַפּאַראַט און דאָס אָפּזאָגן זיך פון אימפּאָרט פון אינדוסטריע-אַרטיקלען פשוט צוליב דעם, ווייל זיי וועט פעהלן אַן עקוויוואַלענט פאַר די אימפּאָרטירטע פּראָדוקטן.

„פון דאַנען שטאַמט די אַזוי מאָדערנע ביי היינטיגע צייטן לאָזונג פון זעלבסט-אויסקום, וואָס עס איז אויף הונדערט פּראָצענט נישט אויספיהרבאַר. קליינע ווירטשאַפטן וועט'ן געשטעלט פאַר דער נויטווענדיגקייט צו פאַראייניגן זיך אין גרויסע שאַפטליכע בלאָקן, וואָס עס קען נישט ווערן דורכגעפיהרט אויף דעם וועג פון אַ קינסטליכער פאַראייניגונג, אָדער פון פרייען מסחר. אין געגענ-

לאָדז אַרבייט פאַר דער ענגלישער אינדוסטריע

ריזיגע ענגלישע בעשטעלונג פאַר אינדיען

(אג) נאָכ'ן שטרייק אין דער פירמע „אַלאַרט רוסאַ און קאָמפּ. האָט געהערשט אַ מורא, אַז די פירמע וועט מוזן אַדורכפיהרן אַ בעדייטענדע רעדוקציע פון די אַרבייטער. די דאָזיגע מורא איז שוין איצט נישט בעגרינדעט, ווייל אַ חוץ די נאָרמאַלע בעשטעלונגען, וואָס די פירמע בעקומט, האָט זי נאָך די לעצטע טעג בעקומען פון אַן ענגלישער פירמע אַ ריזיגע בעשטעלונג אויף 800,000 קילאָ דין גאַרן. דאָס גאַרן וועט פאַראַרבייט ווערן אויף סחורות, וואָס זענען בעשטימט פאַר אינדיען. די דאָזיגע בעשטעלונג וועט געבונג זיין אויף צו בעשעפטיגן די פאַבריק אויף אַ רייה חדשים.

ווי עס איז דערפון צו זעהן, דיספּאָנירט די לאָדזער אינדוסטריע מיט זעהר ביליגע פּראָדוקציע-מיטלען, אויב עס קאָנקולירט זיך צו בעשטעלן גאַרן אין לאָדז, צו בעצאָהלן דערנאָך טראַנספּאָרט-הוצאות קיין ענגלאַנד פון וואַנען עס וועט שפּעטער, שוין אַלס פאַרטיגע סחורה איבערגעשיקט ווערן קיין אינדיען.

ערב גרויסע קאָמפּענסאַציע-טראַנזאַקציעס מיט האָלאַנד

פאַרשטעהער פון דער פּויליש-האָלענדישער האַנדעלס-קאַמער פאָהרען קיין האָלאַנד

(אג) מיט'ן ציל צו פינאַליזירן גרעסערע קאָמפּענסאַציע-אָפּמאַכן, פאָהרען דעם 15-טען ד. ח. אַרויס קיין האָלאַנד דער פּרעזעס פון דער פּויליש-האָלענדישער האַנדעלס-קאַמער, גראַף אַדאַם ראָניקער, דער דירעקטאָר פון דער קאַמער קאַרווין שימאַנאָווסקי און דער קאָנסול קלעמענס סקאַלסקי.

גלייכצייטיג האָט די פּויליש-האָלענדישע האַנדעלס-קאַמער בעקומען אַ גרעסערע צאָהל ערלויבנישן אויף אַריינצופיהרן פון האָלאַנד קיין פּוילן פרוכטען און אַנדערע קאָלאָניאַל-סחורות.

אין שייכות דערמיט האָבן זיך היגע אָנגעזעהענע עקספּאָרטערן געווענדעט צו דער דעלעגאַטור פון דער לאָדזער קאַמער, וואו זיי האָבן בעקומען גענויע אינפאָרמאַציעס בנוגע דעם שליסן קאָמפּענסאַציע-טראַנזאַקציעס מיט האָלאַנד.

בעדייטענדע שטייגערונג פון די פּרייזן

אויף רויהע באַנוועל אויף אַלע בערזעס

(אג) דעם 5-טען ד. ח. איז אויף אַלע באַנוועל-בערזעס נאָטירט געוואָרן אַ בעדייטענדע שטייגערונג פון די פּרייזן אויף רויהע באַנוועל. אין ניו-יאָרק האָט די שטייגערונג אויסגעמאַכט 25 פּונקטען, אין ליווערפּול פון 10 ביז 11 פּונקטען, אין ברעמען פון 13 ביז 22 פּונקטען.

פייערליכע ערעפענונג פון נייעם לאָקאַל

פון האַנדווערקער-פאַרבאַנד

זונטאָג איז אין האַנדווערקער-פאַרבאַנד, פּאָר לודזיאַוואַ 4, געפייערט געוואָרן די ערעפענונג פון נייעם לאָקאַל. די פייערונג האָט געטראָגן אַ ריין אינערליכן כאַראַקטער ווייל חוץ דער האַנדווערקער-קאַמער האָבן איינלאַדונגען בעקומען נאָר די פאַרשטעהער פון די צעכן און קאָאָפּעראַציעס. און ווירקליך האָבן זיך די פאַרשטעהער פון אַלע 32 פאַרבאַנדען צוגעשטעלט כדי ביי צו וואוינען דעם יום-טוב. דעם פּאָרזיץ געהאַט איבער לאַווניק יאָעל, וועלכער לאַדעט איין אין פּרעזידיום די ה"ה: האָפמאַן, ליבערמאַן, שוואַרצבערג, אָרדינאַנס, סענדאָווסקי, ד"ר קאַצענבויגען, ראָטמאַן פיין, מאַשענבערג און אַדוו. שטרויך.

לאַווניק יאָעל עפענט די פייערונג מיט אַ לענגערע רעדע, אין וועלכע ער גיט אַ אויפקלערונג איבער די שוועריגקייטן וועלכע די פערוואַלטונג האָט בעגעגנט ביים רעאַליזירן די אויפגאַבע פון פאַרברייטערן דעם לאָקאַל. דאָס וואָרט בעקומט דאַן הער שוואַרצבערג, וועלכער דערמאָנט די פריהערדיגע, אַז די צענטראַלע האָט שטענדיג געמוזט איהרע אויפגאַבען ערפילן ביי אַ סך שטערונגען, ווי עס איז געווען דער פאַקט ביים לעגאַליזירן די צעכן, וועלכע זענען געווען אָנגעשלאָסן אין דער צענטראַלע, אין דער צייט, וואָס אַנדערע האָבן פון דרויסן נישט געהאַט קיין שטערונגען, די גאַנצע איבערליכע אַרבייט האָט אָבער אויך צוליב לאָקאַל-מאַנגעל שטאַרק געליטן, און דעריבער איז צו האָפען אַז דאָס יעצטיגע פאַרברייטערן פון לאָקאַל וועט וועקן צום שאַפען פון אַ שטאַרקע און אינטענסיווע אַרבייט אין דער צענטראַלע און אין די צעכן.

עס בעגריסען דאַן די פאַרשטעהער פון די צעכן און קאָאָפּעראַציעס אין די פּערזאָנען פון די ה"ה: מאָטיל, האָפמאַן, אָרדינאַנס, מאָשענבערג, רובינאָוויטש, הערשקאָוויטש, פּרינץ, פּושיגורסקי, ליבערמאַן, געפּנער, קאָרנבלום, ווילדער, לאַסקער, זעלצער, באָטמאַן, אָזערבערג, זאַקליקאָווסקי, און מאַרקאָוויטש ווי אויך די ה"ה מאַרק פיין, אַדוו. שטרויך, ד"ר קאַצענבויגען און אַדוו. גאַלעווסקי אין נאָמען פון דער האַנדווערקער-קאַמער בעגריסט ה' סענדאָווסקי. ה' פרוינד שטעלט פאָר די ביזאיצטיגע אַרבייט פון דער צענטראַל-פערוואַלטונג און אויך איהרע אויפגאַבען אין דער נאָהענטסטער צוקונפט.

ה' שוואַרצבערג ווערט דאַן בעעהרט מיט'ן איבערשניידן דאָס באַנד ביים איינגאַנג פון נייעם לאָקאַל.

צום פּראָיעקטירטע צוואַנגס-קאַרטעל פאַר שוסטער און שטעפּער

לעצטענס האָט אַרויסגערופן אַ גרויסע פאַראינטערעסירונג אין אַלע קרייזן דער אַרויסגעגעבענער פּראָיעקט דורך דעם מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע וועגן קאַרטעליזירן די שוסטער און שטעפּער, ווי אויך די שיך-פאַבריקאַנטן און די, וואָס האַנדלען מיט שיך.

עס קלינגט פּשוט ווי אַ חלום, מען וויל צונויפנעהמען אַ פּאָר הונדערט טויזנט מענשן פון פאַרשידענע טיפּען און שטאַנד און די צונויפשמעלצן אין איין קאַרטעל. מען וויל מיט צוואַנגס-מיטלען קאַרטעליזירן אַן עלעמענט, וואָס איז צו דעם נישט צוגעפּאַסט, קודם-כל דערפאַר, וואָס די צאָהל וואַרשטאַטן איז אַ צו-גרויסע, דער עלעמענט אַ פאַרשידענאַרטיגער, ביי וועלכע עס שפּילט אַ ראָלע די איינגנאַרטיגקייט פון רעליגיעזע מאָטיוון. צווייטענס, ביז איצט זענען געצווינגען די שוסטער און שטעפּער, כדי זיך צו דערהאַלטן ביים לעבן צו אַרבייטן ביי הונגער-לוינען, און זייענדיג קאַ־

טייל דער פרייער האַנדעל מוז ווערן אויסגעראָטען מיט'ן שורש צוזאַמען מיט דער שלימזלדיגער קלאַוזול פון דער גרעסטער פּריווילעגיע. אויב עס זאָלן זיך שאַפען נאָרמאַלע בעדינגונגען אין וועלט-אויסטויש. די צוקונפטיגע אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען וועלן קענען ווערן רעגולירט נאָר אויף דער באַזע פון האַנדעלס-אָפּמאַכן. צאָל-אוניעס, צאָל-פּרעפערענצן, און קאָנטינגענטן".

עס איז שווער פּראָגנאָזירן, וועלכע פון די נביאות וועט מקוים ווערן, זיי זענען אָבער גאַנץ כאַראַקטעריסטיש פאַר די שטימונגען און טענדענצן, וועלכע בעהערשן איצט די אָנגעזעהענסטע פאַרשטעהער פון די פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע קרייזן און ווייזן אָן דער אויף, אַז מיר שטעהען פאַר ראַדיקאַלע ענדערונגען אין דער וועלט-ווירטשאַפט.

טעליזירט וועט דאָך יעדער איינער וועלן פאַרבעסערן זיין ביז-איצטיגן קלאָגנדיגן מצב, טאָ, וואָס וועט זיין מיט דער אויסלענדישער קאָנקורענץ? דאַן האָבענדיג אַזאַ ברייט-פאַרצווייגטן פּלאַן, וועט מען דאָך מוזן האָבן אַ ריזיגן „שטאַב" מיט ביוראָקראַטן, וועלכע וועלן דאַרפן אָנפיהרן מיט זעהר יעדער אָרגאַניזאַציע און גלייכצייטיג אָפּהיטן, אַז עס זאָל עמיצער נישט עובר זיין אויף אַ לאַו, ווייל לויט דעם פּראָיעקט וועט דאָך דער, וועלכער וועט מאַכן איין פּאָר זויליען מעהר ווי זיין קאָנטינגענט קאָנען בעשטראָפט ווערן מיט 8 מאָנאַטן אַרעסט אָדער 3000 זל. שטראָף, און צי האָבן זיך די איניציאַטאָרן פונ'ם פּראָיעקט אָפּגעגעבן אַ דין-וחשבון צי אַזעלכעס איז מעגליך דורכצופיהרן?

עס דערמאָהנען זיך די מלחמה-יאָהרן, ווען מען האָט בעשטימט קאַרטען אויף פאַרשידענע פּראָדוקטן. צי האָבן דען נישט מענשן געטון אַלץ, וואָס איז נאָר געווען מעגליך אַבי צו בעקומען די געהעריגע פּראָדוקטן, וועלכע זענען זיי געווען נויטיג? און דאָ וויל מען בעגרענעצן דעם בעל-מלאכה מיט אַרבייט, וועלכע ער האָט אַזוי אויך נישט און איז דעריבער געצוואונגען אָנצוקומען צו פאַרשידענע פּילאַנטראָפּישע און אַנדערע מיטלען, כדי אויסצוהאַלטן און זיך צו דערוואַרטן אויף בעסערע צייטן און דערווייל קומט ער נאָכמיטן תירוצים, אז דער פּראָיעקט איז שולדיג, דער צער, אָדער ווי מען זאָגט לעצטענס, אַז די „אונלעגאַלע" וואַרשטאַטן מאַכן אַ תל און דעמאָלט ווען עס וועט ווערן אָנגעשטעלט אַ קאַרטעל וועט ער האָבן דעם לעצטן אָנצווייפלען אַלס זיין שונא.

אָבער צו וואָס זאָל מען שפּילען מיט צוגעמאַכטע קאַרטען. פון וואַנען וועט גענומען ווערן דער געבראַכטער קאָנטינגענט, אין דער צייט ווען ביי די היינטיגע בעדינגונגען זענען די האַנדווערקער, אומשטאַנד ביי נאָרמאַלער אַרבייט צו שאַפן אַן איבערפּראָדוקציע און וואו זענען די מעכאַניזירטע פאַבריקן? און קיין טראַקטאַטן זענען דאָך איצט נישט פאַרהאַן. יעדעס לאַנד שאַפט דאָך אַן איינזערנע וואַנט פאַר זיין אייגענער פּראָדוקציע, און וואָס וועט זאָגן „באַטאַ", וועלכע האָט אויסגעבויט פאַבריקן ביי אונז אין לאַנד והער וועט דעמאָלט מיט איהם קאָנקורירן? אין דער צייט ווען איהם איז אַלץ ערלויבט לויט האַנדעלס-טראַקטאַט, אַפילו דאָס, וואָס אַ בירגער איז נישט ערלויבט, כאָטש ער מוז טראָגן אויף זיך דעם גאַנצן לאַסט פון דער מלוכה.

אָט איז געווען אַ פאַקט: מיט אַ צייט צוריק האָט זיך דער לעדער-צעך געוואַנדען צום קעלצער וואָיעוואָדע מיט אַן אָנפראַגע אויב דער פירמע „באַטאַ" איז ערלויבט אויסצואַרבייטן האַנדווערקער-בייט, אויף וואָס מיר האָבן בעקומען אַן אָפּיציעלן ענטפער אַז יאָ, שטיצענדיג זיך אויפ'ן פּאָליטישן האַנדעלס-טראַקטאַט, טאָ אין דעם, ווען „באַטאַ" האָט נישט קיין האַנדווערקער-קאַרטע, וועלכע אַ בירגער מוז בעזיצן און אויב נישט ווערט ער אָנגערופן „אונלעגאַל".

און נאָך איין זאַך האָבן די איניציאַטאָרן פון געזעץ פאַרגעסן, אַז ביים פרייען האַנדעל האָט יעדער פאַר זייגע אייגענע קאַפּיטאַלן זיין געהעריגן „זאַפּאַס" סחורה, וועלכער האָט אין אַ גרעסער מאָס געליבערט די אַרבייטסלאָזיגקייט. יעצט ביים קאַרטעליזירן וועט יעדער זיין אין שטאַנד אַזאַ ריזיגע אונטערנעהמונג צו פינאַנסירן ביי די יעצטיגע שווערע קרעדיט-בעדינגונגען מעגליך, האָבן די איניציאַטאָרן אַ ברייטערן פּלאַן וועגן דער אַקציע, אָבער לויט דעם צייטווייליגן פּראָיעקט זעהט מען נישט איין, אַז דאָס זאָל אַדורכגעפיהרט ווערן אין לעבן. זאָלן מיר וואַרטן, די צייט וועט אונז אַמבעסטן לערנען אַזוים.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג ט 8 מרחשון תרצ"ג

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.37
זון-אונטערגאנג 4.02

דער פראצעס פון "לינקע פ. פ. ס."

רעפרעזענטאנטען פון אלע ספערען אויף דער בעשול-דיגונגס-באנק. — עדות פון אלע זייטען פוילען

היינט הויבט זיך אן דער פערהער

(2) נעכטען האט זיך פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט אנגעהויבען דער גרויסער פראצעס פון די 36 מיטגלידער פון פ.פ.ס.-לעוויצע.

אין שייכות דערמיט, וואס גלייכצייטיג פאלט אויס דער 15-טער יאהרצייט פון דער באלשעוויס-טישער איבערקעהרעניש אין רוסלאנד, האט די זיכערהייטס-מאכט אנגענומען די ווייטגעהענדסטע פארזיכטס-מיטלען.

שוין פון סאמע פריהמארגען אן איז דער בנין פון קרייז-געריכט געווען ממש בעלאגערט דורך פאליציי.

חוץ מזה זענען אויפמערקזאם אבסערווירט געווארען די דורכגעהער אויף די נאהענטע גאסען לעם דאמבראווסקי פלאץ.

אינ'ם געריכטס-זאל האט מען, מחמת דעם מאנגעל אין פלעצער, אריינגעלאזט א זעהר קליינע צאהל זייטיגע מענשען.

10 אינדערפריה האט מען אדורכגעפיהרט אינ'ם צאל נומער 1 אלע בעשולדיגטע, אין דער צאהל פון 36 פערזאן.

אלע זענען זיי געבראכט געווארען פון אויס-פארשונגס-ארעסט.

די בענק פאר די פערטיידיגער פערנעהמען אנ'ערך 30 אדוואקאטען און געריכטס-אפליקאנטען, ווי גראבאווסקי, גאלדוואג, אווטערגוט, שטראמייער פייט, קארנבליט, הילארי שטיקגאלד, מרובטשינסקי, שווידלער, קליקאר, קאפלאן דעטשינסקי, מיכאל שטיקגאלד, קאנארסקי, שימאנקיעוויטש, פרל. קרי-שעק, קרישעק, שטשוק, וואכטעל, לעווי, שמולע-ווימש, לובינסקי א.א.

גראבאווסקי און גאלדוואג זענען ווארשעווער, די איבעריגע—לאדזער.

מחמת דער גרויסער צאהל עדות, וואס זע-נען ארויסגערופען געווארען פון פערשידענע פרא-ווינצען אין לאנד, אין דער צאהל פון 86 פערזאן, האט מען זיך גערעכט אויף פערשפעטיגונגען, און דעריבער טאקע האט זיך דער פראצעס אנגעהויבען האלב עלף.

און דאך האבען נאך 29 עדות געפעהלט.

האלב עלף איז אריין אין זאל דער ריכטער קאמפלעט אין די פערזאנען פון: פארויצער, וויצע-פרעזעס אנטאני אילינימש, קרייז-ריכטער לאמושינ-סקי, די ריכטער קוביאק און טאובענשלאג.

די פראקוראר-שטעלען האבען פערנומען: דער וויצע-פראקוראר מאנדעצקי און דער געהילף-פראקו-ראר קאמאראווסקי.

די סעקרעטארען-ערטער האבען פערנומען די געריכטס-אפליקאנטען נאווער און סארנעצקי.

דאס געריכט איז צוגעטראטען צום ארורכ-לייענען די פערסאנאליען פון די בעשולדיגטע, פון וועלכע ס'איז געווען צו זעהן, אז אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען: עטליכע סטודענטען, א דיפלאמירטער אינזשיניער, עטליכע ביוראליסטען, האנדווערקער שלאסער, סטאליאזשעס און פאבריקס-ארבייטער.

אזוי ווי 29 עדות זענען צום פראצעס נישט געקומען האט מען גערעכנט, אז דער פראצעס וועט אפגעלייגט ווערען, אבער מחמת דעם, וואס דאס איז פערבונדען מיט זעהר גרויסע קאסטען, האט קיין איינער פון די צדדים נישט אריינגעטרא-גען קיין פארשלאג צו אפלייגען דעם פראצעס.

דער וויצע-פראקוראר טאנדעצקי האט פאר-געלייגט, אז מ'זאל איבערלייענען די שריפטליכע דערקלערונגען פון די עדות, וואס האבען זיך צום פראצעס נישט געשטעלט.

די אדוואקאטען בעטען דערויף ביים געריכט א הפסקה אויף 10 מינוט, כדי צו פערשטענדיגען זיך וועגען דער פראקורארס פארשלאג.

עס ווערט דערקלערט א הפסקה, נאך וועל-כער הער אדוו. וואכטעל זאגט זיך ארויס געגען לייענען די דערקלערונגען פון דעם עדות יאן קאזאק, וואס געפינען זיך אין די געריכטס-אקטען.

לויט ווי דער אדוו. וואכטעל דערקלערט, איז קאזאק א וויכטיגער עדות מצד דער בעשולדי-גונג און זיינע דערקלערונגען, וואס זענען אפגע-געבען געווארען אויף דער אויספארשונג, קאנען נישט זיין גענוג קלאהר, און דעריבער מוז ער אויסגעהערט ווערען אויפ'ן פראצעס. אזוי ווי מ'האט איהם נישט איבערגעגעבען די געריכטס-אויפפאדערונג, ווייל מ'האט נישט זיין גענויעם אדרעס, (ס'איז נאר ידוע, אז קאזאק וואוינט ערגיץ אויף די קרעסען) לייגט דער אדוואקאט פאר, אז מ'זאל זיינע דערקלערונגען נישט נעהמען אין אכט.

די פערטיידיגונג פערלאנגט אויך, אז דאס געריכט זאל אננעהמען די עדות, וואס זי האט אנגעמאלדען בעת דער אויספארשונג, וועלכע דאס געריכט האט אויף די געשלאסענע זיצונגען אפגע-ווארפען, און וואס האבען זיך דאך געמאלדען אין געריכט.

וועגען דעם פארשלאג מאכט דאס געריכט ווידער א הפסקה, און נאך א בעראטונג דערקלערט דאס געריכט, אז עס וועלען פערהערט ווערען 17 צוגאב-עדות, וועלכע זענען געבראכט געווארען צום פראצעס. די אלע איבעריגע צוגאב-עדות, וואס זענען אנגעמאלדען געווארען דורך דער פערטיי-דיגונג, און וועלכע מ'וואלט ערשט געדארפט אויפ-פאדערען — זענען דורכ'ן געריכט אפגעווארפען געווארען.

ווייטער האט דאס געריכט בעשלאסען: אפ-צוווארפען דעם פארשלאג פון דער פערטיידיגונג מכוח'ן נישט לייענען די דערקלערונגען פון די עדות, וועלכע זענען נישט געקומען צום פראצעס.

לסוף האט דאס געריכט בעשלאסען איבער-צורייסען דעם פראצעס, אפלייגענדיג איהם אויף היינט 9 פריה.

היינט וועט אדורכגעלייענט ווערען דער בע-שולדיגונגס-אקט, און ס'וועלען אויסגעהערט ווערען די אויפקלערונגען פון די בעשולדיגטע, וואס דאס וועט אוודאי פערנעהמען דעם גאנצען היינטיגען טאג.

איבערמארגען, ד. ה. דעם 10 ד. ח. וועלען פערהערט ווערען דער לייטער פון דער פאליטישער פאליציי, אספ. זיגמונט פרילאק און דער לייטער פון דער אויספארשונגס-אפטיילונג ביי דער פאלי-טישער פאליציי. דער עלטערער פשאדאוניק, מיע-טשיסלאוו קאפיטש.

די דאזיגע אויספארשונגען וועלען וואהר-שיינליך דויערען דעם 10 און 11 ה. ח. און דע-ריבער וועט זיך דער פערהער פון די ווייטערדיגע בעשולדיגונגס-עדות, וואס זענען פערטיילט געווא-רען אויף ניין גרופען, אנהויבען ערשט דעם 12-טען און געדויערען ביז'ן 21-טען ד. ח.

דעם 22 ד. ח. וועט מען אנהויבען דעם פערהער פון די עדות מצד דער פערטיידיגונג.

נאכ'ן דערקלעהרען די דעציזיע פון געריכט זענען אלע בעשולדיגטע אין די פערזאנען פון:

לודוויק גאטקאווסקי — 25 יאהר אלט,
וולאדזשימיעזש סאקארסקי — 24 י.
פיאטר ספאלקא — 32 י.
סטאניסלאוו יאנישעווסקי — 34 י.
מאקס אלינגער — 32 י.
פראנציישעק גלאוואצקי — 38 י.
רחל פאצאנאווסקא — 27 י.
יוזעף ריבארטשיק — 30 י.
אברהם ליטווין — 23 י.
אנטאני רוסאק — 29 י.
ראמאן שימטשיק 33 י.
פראנצישעק וויטמאן 29 י.
סטאניסלאוו קאסאווסקי — 28 י.
יוזעף וואלאדארסקי — 29 י.
אלפאנס טשערווינסקי — 29 י.
סטאניסלאוו ציבולסקי — 40 י.
יאן צירוס — 38 י.
יאצענטי שליווארסקי — 43 י.
יוזעף העמפינסקי — 44 י.
באלעסלאוו פסטווינסקי — 40 י.
קאזשימיעזש נאוואק — 35 י.
סטעפאן דורסקי — 26 י.
פראנצישעק גובעק — 38 י.
יוזעפא באריאטש — 45 י.
אנטאני גרודזשינסקי — 32 י.
וולאדיסלאוו בזשעזשינסקי — 21 י.
טאדעאוש נאווראצקי — 20 י.
עדווארד קאנארסקי — 36 י.
אהרן יאסעל זאנאבענד — 26 י.
יאן קאפקא — 40 י.
אלעקסאנדער גארליצקי — 34 י.
אנטאני ווארדא — 45 י.
וולאדיסלאוו לישיעצקי 27 י.
טשעסלאוו פשיבישעווסקי — 33 י.
טעאפיל מילער — 21 י.
און יאן באל — 23 יאהר אלט

אריבערגעפיהרט געווארען אין דער טורמע אויף גדאנסקא גאס.

פאסט-סטאטיסטיק

(ב.פ.) אין אקטאבער האט די פאסט ארויס-געשיקט 1.669.970 געוועהנליכע בריעף, 65.482 רעקאמענדירטע בריעף, 242,651 צייטונגען און דרוקע-זאכען. 1984 ווערט-בריעף, 15,441 פעק-לעך אהן ווערט, 1386 מיט א ווערט, 7606 נאכ-נאהמע בריעף און 37.281 „זלעצעניאווע" בריעף

דאגעגען זענען אין לאדז אין משך פון חודש אקטאבער אריינגעקומען 1.437.600 געוועהנליכע בריעף, 73.138 רעקאמענדירטע, 411.281 צייטונ-גען און דרוק-זאכען, 2442 ווערט-בריעף, 26.254 פעקלעך אהן א ווערט, 3610 מיט א ווערט, 4557 נאכנאהמע-בריעף און 6966 זלעצעניאווע (אינקאסע) בריעף.

14.978 געלד-אנווייזונגען זענען אין משך פון חודש אקטאבער אויף א סומע פון 1.499.772 זלאטעס ארויסגעשיקט געווארען און 61.640 אנ-ווייזונגען אויף א סומע פון 5.536.796 זלאטעס זע-נען אנגעקומען אין משך פון חודש אקטאבער קיין לאדז.

די איינצאהלונגען אויף פ.ק.א. זענען אין משך פון חודש אקטאבער פארגעקומען אין לאדז 21119 אנווייזונגען אויף א סומע פון 8.932.078 זלאטעס און אנגעקומען קיין לאדז זענען 6.654 אנווייזונ-גען אויף א סומע פון 823.384 זלאטעס.

פון די אנגעקומענע אינקאסע-בריעף 6.966 זענען אין משך פון חודש אקטאבער איינגעלייזט געווארען 520 וועקסלען און פראטעסטען אויף א סומע פון 76.787 זלאטעס און 250 וועקסלען אויף א סומע פון 33.886 זלאטעס זענען געווארען פרא-טעסטירט. 6966 זענען נישט בעצאהלטערהייט צו-ריקגעשיקט געווארען אין די בעשטימונגס-ערטער.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון דיביינער, געלענקען, ספוקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלארסעם אויף פלאטפוסען. קינסטליכע הענד און פוס, גארסעטען א. אז וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

יודיש
קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2.

יודיש דראמ. טעאטער אין פוילן
ווילנער טרופע
אנפירונג: מ. מזאה. יאר XVII

היינט, דינסטאג, ד.8-טן נאוועמבער, 9 אוונט צום 28. מאל צו פאפולערע פרייזן

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז

א היינטצייטיקע טעאטער-שטיק אין 3 אקטן

מחבר: פעטער-מארטין לאמפעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראטבוים.

דאס טעאטער-שטיק איז געבויט — ביי פרטער דראמאטישער באארבעטונג, אויפן גרונד פון אויטענ-טישע דאקומענטירטע געשעענישן און פאקטן, פארשריבן דורך יינגלעך פון א אויסבעסערונגס-הויז אין דייטשלאנד.

בילעטן צו בעקומען פון 11 ביז 2 בטאג און פון 5 א זייגער נאכטיטאג — אין קאסע פון טעאטער.

אדמיניסטראטיווע אנפירונג: ב. אסם.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, דינסטאג, דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטרא-ציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

J K

און פון 3 קאמיסאריאט:

G H Ch I J K

מארגען, מיטוואך. פון 5. קאמיסאריאט:

L Ł M

און פון 13 קאמיסאריאט:

L Ł M N O

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף צו בעקומען מלוכה'שע אונטערשטיצונגען

הויבט זיך אן היינט:

דעם 8 נאוועמבער — די אותיות:

A, B, C, D, E, F, G, H, Ch, I, J,

מיטוואך, דעם 9 נאוועמבער — די אותיות:

K, L, Ł, M, N, O, P.

דאנערשטאג, דעם 10 נאוועמבער—די אותיות:

R, S, T, U, W, Z, Ż.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצ-פערקעוויטש (זגערזשער 54), י. שיטקעוויטש (קא-פערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פעטרי-קאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליס-טאפאד 86).

פייערלעשער און פאקאיובקעס

ביי "שייבלער און גראהמאן" ווערען אויך געקינדיגט

(2) ווי מיר דערוויסען זיך זענען אין צו-זאמענהאנג מיט די קינדיגונגען אין די פאבריקע פון שייבלער און גראהמאן", אויך געקינדיגט גע-ווארען די פייערלעשער, און — אפילו די פאקאן יובקעס און פאלאץ-לאקאיען פון די אנגערופענע פאבריק-אינהאבער.

רעארגאניזאציע פון דער טראמוואי-בעוועגונג

(2) פון זונטאג, דעם 6 ה. ח. איז איינגע-פיהרט געווארען א רעארגאניזאציע אין דער בע-וועגונג פון די לאדזער טראמוואיען, דורכ'ן פער-קלענערען די צאהל טראמוואיען און פערשנעלערען דאס טעמפא פון זייער פאהרען.

די טראמוואי-דירעקציע האט עס געמאכט צוליב שפארזאמקייטס-טעמים.

אויך א רעזולטאט פון דער אמנעסטיע

(2) די זיכערהייטס-מאכט האלט, אז א געווי-סער פראצענט גנבות, וואס ווערט איצט אדורכגע-פיהרט אין לאדז, דארף צוגעשריבען ווערען די גנבים, וואס זענען ארויסגעלאזט געווארען פון די טורמעס אין דער לעצטער צייט אין שייכות מיט דער אמנעסטיע.

3 פאלען פון פלוצלונגען טויט

(2) נעכטען זענען פלוצלונג געשטארבען:

עמיליא קובאק (פון ריבנא 13).

אדאם קאבזא (פון טאוואראווא 1).

אויף נאפיורקאווסקיעגא 28, אין הויף, עפיס אן עלטערע פרוי.

פאגאטאוויע האט אין די אלע דריי פאלען פעסטגעשטעלט דעם טויט, נישט פעסטשטעלענ-דיג די סיבות.

דער טויטער קערפער פון דער אומבעקאנטער עלטערער פרוי איז אריבערגעפיהרט געווארען אין שטאטישען פראזעקטאריום.

אומגליקספאלען ביי דער ארבייט

(2) ווילי קלינק האט ביי דער ארבייט אין דער פאבריק פון דער פירמע „הערמאנס" (קילינסקעגא 136) זיך צובראכען דעם לינקען פוס.

אין שלאסער-ווארשטאט אויף זאקאנטנע 28 האט זיך שווער פערוואונדעט דעם בויך און ביידע פיס דער 28-יאהריגער שלאסער-ארבייטער הערש בורשטין (זאקאנטנע 28).

אין ביידע פאלען האט אינטערווענירט פאגאטאוויע.

טראגישער שפרונג פון טראמוואי

(2) אויף לימאנאווסקיעגא גאס איז ארונטערגעשפרונגען פון טראמוואי — אויף דער ליניע לאדז—זגיערזש — דער 30-יאהריגער הײמלאזער סטאניסלאוו געלבהובער.

ער האט עס געמאכט אזוי אומגעשיקט, אז ער איז שרעקליך צושעדיגט. געווארען אויפ'ן גאנצען קערפער און בעקומען אן'אינערליכען בלוט-אויסגוס.

פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פון אגודת ציון אויף אלטשטאט

זונטאג אוונט איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' ש. פייגער פארגעקומען א זיצונג פון דער צייטווייליגער פערוואלטונג פון דער ציוניסטישער אבטיילונג „אגודת ציון" אין ראיאן פון דער אלטשטאט.

פון טעטיגקייט-בעריכט איז צו זעהען אז אין משך פון דער קורצער צייט זייט עס איז טעטיג דער „אגודת ציון" האבען זיך שוין פערעגיסטרירט העכער 100 מיטגלידער. שוין דעם קומענדיגען שבת וועט פארקומען די ערשטע פארלעזונג פון ציוניסטישען פאלקס-אוניווערזיטעט פון „אגודת ציון".

אין די נאהענטסטע טעג — באכדעם ווי עס וועט פערענדיגט ווערען דער רעמאנט פון לאקאל וועט געעפענט ווערען א לעזע-זאל פערזעהען מיט דער יודישער פוילישער פרעסע און אויך די א"י פרעסע.

די למודים אויף די העברעאישע אווענט קורסען הויבען זיך אן די קומענדיגע וואך. איינשרייבונגען בעקומט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך פון 8 ביז 10 אוונט.

די הײנטיגע יובל-פייערונג פון פא"י אין פילהארמאניע

הײנט דינסטאג 8 אוונט קומט פאר אין פילהארמאניע א פייערליכע יובל-אקאדעמיע אין צוזאמענהאנג מיט דער צעהן יעהריגער עקזיסטענץ פון פא"י אין פוילען. צו דער אקאדעמיע קומט הרב קעסטענבערג פון ראדאם. אויף דעם אוונט וועלען אויך ארויסטרעטען מיט רעפעראטען די וויכטיגסטע פא"י פיהרער. דער כאר „רינה" וועט אויספיהרען פערשידענע רעליגיעזע קאמפאזיציעס.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונד. זונטאג פון 9—11 ביימאג.

ערב א סכסוך צווישען די סטרוזשעס און הויז-בעזיצער

(2) דער קלאסען-פעראיין פון די הויז-וועכטער און הויז-דינער שאפט האט — אין שייכות דערמיט, וואס דעם 31-טען דעצעמבער ה.י. ענדיגט זיך דער טערמין פונ'ם קאלעקטיוון אפמאך, וועלכער איז געשלאסען געווארען דורך אן'ארביטראזש — בעשלאסען אנצוהויבען אן'אקציע צו פארבעסערען די לעבענס-בעדינגונגען פון די הויז-וועכטער, וועלכע זענען די צום-ערגסטען בעצאהלטע ארבייטס-כוחות (ביי דער אומבאגרעניצטער ארבייטס צייט בעקומען סטרוזשעס שכירות: 40 פראצענט — פון 1 ביז 7 זל. א וואך; זייטערדיגע 40 פראצ. פון 7 ביז 10; 15 פראצענט — פון 10 ביז 25, און אנ'ערך 5 פראצענט — עטוואס העכערע שכירות...)

דער פעראיין זייטער רוקט דעריבער ארויס אין דעם פלאן פון נייעם קאלעקטיוון אפמאך א ריי פאסטולאטען, ווי אפרעכנונגס-ביכלעך, אורלויבען קינדיגונג 6 חדשים, און דאס — איין מאל אין יאהר, אפשאפען אינדיווידועלע אפמאכען א.א.ו.

די פראטעסט-אקציע וועט זיך אנהויבען

ווען מען וועט ווידער אנהויבען צו רייסען די לוינען

(2) אויף הערבסט-צייט איז בידוע, דורך די פראפעסיאנעלע פעראיינען אנגעזאגט געווארען אן-ענערגישע פראטעסט-אקציע געגען דער פעריאדישער לוין-רעדוקציע אין די פאבריקען, און געגען דער פערערגערונג פון די ארבייטס-בעדינגונגען.

איצט איז דער ענין נאך אקטועלער געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דער לוין-רעדוקציע ביי „אדאלף הארצאק" ובפרט מיט דער געפלאנטער לוין-רעדוקציע ביי „שייבלער און גראהמאן".

וועגען דעם ענין וועט מארגען, מיטוואך פארקומען אין „פראצא" א פערזאמלונג פון פאב-ריקס-דעלעגאטען.

אין משך פון די נאהענטסטע טעג וועלען אין בעזונדערע ארגאניזאציעס ארומגערעדט ווערען די מעטאדען פון ארויסטרעטען פאר א קאלעקטיווען אפמאך אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז און לאדזער קרייז.

אויף קיין קאנקרעטע שריט מצד די פעראיינען דארף מען זיך דערווייל נישט ריכטען. כל-זמן די אנקינדיגונג פונ'ם לוין-רייסען איז נאך נישט רעאליזירט געווארען.

געשאסען זייד ווייב און זיך

און נעכטען בעקומען 5 יאהר צו זיצען

(2) אז בראניסלאוו מילאש איז אלט געווען 20 יאהר — אין געווען איז עס אין 1926 — האט ער חתונה געהאט מיט א שיין מיידעל, און געלעבט מיט זיין ווייב גאנץ בשלום א לאנגע צייט.

אין יאהר 1931 האט ער זיך אבער אין ערגעץ אנגעשטעקט מיט סיפיליס, און דא זענען אויסגעבראכען צווישען איהם און זיין ווייב שטארקע מחלוקותן.

עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז דאס יונגע ווייבעל האט זיך — „כדי צו אויסגלייכען זיך מיט איהר אייגענעם מאן" — אנגעהויבען צו לעבען מיט אנדערע מענער, און איז לסוף פון איהם אוועק.

מילאש האט געשאסען ערשט אליין און דורך קרובים, אז זי זאל זיך צו איהם אומקערען, אבער נישט דיגע [illegible] די [illegible] פון זיינע קרובים האבען געהאלפען.

דאס ווייבעל איז געווען אייגענטליך און געפאדערט א גט...

דער סוף איז געווען, אז דעם 17. יוני ה. י. האט ער געשאסען אין איהר און אין זיך.

זי איז געשטארבען, און ער איז געבליבען לעבען — מסתמא דערצו, אז ער זאל נעכטען האבען בעקומען פון קרייז-געריכט א פסק-דין: 5 יאהר טורמע און פערלירען אלע רעכט.

געקינדיגט די סעזאן-ארבייטער אין פאביאניץ

(2) שבת, ד. 5. ד. ח. האבען בעקומען א קינדיגונג אלע סעזאן-ארבייטער אין פאביאניץ, אין דער צאהל פון 600 מאן.

דעם 19. ד. ח. ענדיגט זיך זייער ארבייט.

זיגמונד טורקאוו און אידא קאמינסקא

פיהרען אויף „הער לעמבערטיע"

שבת, דעם 12-טען ד. ח. וועט געגעבען די איינציגע פארשטעלונג אין לאדז הער לאמבערטיער (דאס געשריי פון געוויסען) אויסגעפיהרט דורך די קינסטלער ארטיסטען אידא קאמינסקא און זיגמונט טורקאוו.

ביי די „ווילנער" אין קאמעראל טעאטער

(1 מאי 2)

הײנט צום 28 מאל שפילען די „ווילנער" „בונט אין אויסבעסערונגס-הויז" אין 3 אקטען פון פעטער מארטין לאמפעל.

פארלעזונג פון ד"ר וו. פאלעק

אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

הײנט דינסטאג, 8[11, 8.30 אוונט קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמייסקא 29) א אינטערעסאנטע פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך פון ד"ר ווילהעלם פאללעק אויף ד. ט.: „דער יודישער לעגיאן פון אדאם מיצקעוויטש".

די נאהענטסטע פארלעזונג וועט פארקומען שבת דעם 12. ה. ח. רעפערירען וועט ד"ר ירמיהו פרענקעל וועגען פראבלעמען פון דער העברעאישער קולטור.

טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15.

צוליב דעם, וואס 100-טער זענען מאנטיק אוועק פון קאסע — גיט די

יודישע באנדע

הײנט, מארגן און איבערמארגן 9 א זייגער אוונט נאך 3 מאל

טאנצט, יידעלער טאנצט!

מיט: חנה גראסבערג, ראזא גאזעל, לאלא פאלמאן, זישע קאץ, דוד לעדערמאן, מ. אפענהיים און רעזש. יצחק נאזשיק.

פרייטיק, ד. 11-טן, 9 אוו. פאזיטיוו!
פייערליכע פרעמיערע פון 2. פראגראם
די וועלט שאקעלט זיך!!
בילעטן אויף דערפרעמיערע שוין צו באקומען.
אדמ. לייטער: יאן ווײנבערג.

פערקויף פון ביליגע וועש אין קאנסום

ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

דויערט

עס איז שוין געווארען א טראדיציע, אז דער איינציגער אין אונזער שטאט וואַרען-הויז קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור (ראקיטשינער 54 צופאהר מיט טראמוויען 10 און 16, פראקלאמירט יעדען זונטאג א וואך פון פערקויף פון סחורות פון בעזונדערע אבטיילונגען.

די לעצטע וואך איז אדורך אין קאנסום אונטער'ן צייכען פון ביליגע וועש. צוליב דער גרויסער פעראינטערעסירונג פון צאהלרייכע שיכטען קויפער, האט די דירעקציע בעשלאסען צו פערלענגערן דעם פערקויף פון ביליגע וועש אויף פאר די לויפענדע וואך. אזוי פערקויפט דער קאנסום ווייטער מע ער פאפעלין-העמדער אין די העכסטע סארטען און עלעגאנטסטע מוסטערן, פלאנעלענע פיזשאמעס, גער נאכט-העמדער, קאלירטע געוועב-טיכלעך צו רעוואלאציאנס נידריגע פרייזען. אזוי פערקויפט אויך די ווידזעווער אויסארבייטונגען הויפטזעכליך וועש לעך, בראקעס און סעקונדא, צו געוויסע פאבריקס-פרייזען.

עס איז נישט קיין צווייפעל, אז אלע וועלען נישט אדורכלאזען די געלעגענהייט זיך צו פערזעהען מיט ביליגע און עלעגאנטע וועש אין קאנסום.

קויפט ביי אונזערע אנאנסען-געבער

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(15

מיטאמאל האט זיך ווידער די טיר געעפענט און זי האט איצט אין ליכטיגען צימער דערזעהען מאקסען, וועלכער איז ווידעראמאל אריינגעקומען אין צימער, ער איז געשטאנען ביי דער טיר און שטום געקוקט אויף מרים'ען. דאס מיידעל האט דערפיהלט, אז די געפאהר רוקט אן און זי איז ארויסגעשפרונגען פון בעט, אין איין נאכט-העמד האט זי אנגעהויבען ארומלויפען איבערן צימער, זי האט געזוכט א טיר, דורך וועלכער ארויסצולויפען ס'איז איהר נישט געווען קיין אונטערשיד וואו זי וועט טרעפען, אין וועלכער טיר. מאקס האט דאס בעמערקט און מיט איין שפרונג איז ער געווען ביי מרים'ען, ער האט זי ארומגעכאפט מיט זיינע ארימס, אזוי ווי מיט אייזענער צוואנגען און זי געטראגען צוריק צו איהר בעט, איצט איז מעהר נישט געבליבען מרים'ען ווי צו רופען נאך הילף, אויפהויבען א טומעל און אפגעראטעוועט ווערען, זי האט דאס אבער שוין נישט בעוויזען צו טון, ווייל מאקס האט שוין אנגעגרייט א טיכעל, מיט וועלכען ער האט איהר פערשטאפט דאס מויל, מרים איז געווען פערלוירען, [illegible] מאקס

אין אבער שוין געווען ווי א ווילדע חיה, ער האט געריסען דאס העמד פון דעם מיידעל, איהר אויסגעדרעהט די הענד און אוועקגעלעגט אויפ'ן בעט, מרים האט זיך מעהר נישט געקענט פערטיידיגען, מאקס האט געטון מיט איהר וואס ער האט געוואלט, ביז ער האט געשטילט זיין חיה'שע ליידענשאפט...

קאפיטעל 4

נאך דער ערמארדונג פון נאסטיא

— צי איז דאס מעגליך, צי איז דאס מעגליך? האט דער פערצווייפעלטער פאטער פון דער ערמארדעטער נאסטיא כסדר איבערגע'חזרט.

— ער, מארעק קריינין זאל זיין דער מערדער פון מיין יונג קינד, פארוואס האט ער דאס געזאלט טון? נו גוט, מיין טאכטער איז געווען נישט גלייכגילטיג צו איהם, ער האט זי נישט געליבט, האט ער דערפאר געדארפט מארדען? איך גלויב נישט, איך קען נישט גלויבען.

סערגיי מאשקאוויטש איז געווען אן'אלטער רוסישער סוחר, אין די אלטע צייטען פאר דער מלחמה איז מאסקא י ש געווען א זעהר אנגעזעהענע פיגור, א רייכער סוחר מיט זעה' גרויסע בעציהונגען אין אלע רוסישע קרייזען. סערגיי מאשקאוויטש האט געוואוינט אין מאסקווע, געווען אן'אנגעזעהענער יודישער כלל-טוער. ביי איהם האבען זיך גרופירט אלע יודישע טוער, וועלכע האבען געהאלפען דער יודישער ארימקייט אין מאסקווא. א חוץ דעם האט מען אין די דעמאלסדיגע צייטען געהאט צו טון זעהר פיל מיט שתדלנות פאר איינצעלנע יודען און פאר כלל-ישראל אין רוטלאנד.

מאשקאוויטש איז געווען איינער פון די אנגעזעהענסטע שתדלנים און דעריבער געווען אויסגעקאכט מיט דער גאנצער נאטשאלסטווע נישט נאר אין מאסקווע, נאר אויך ביי דער צענטראל-מאכט אין פעטערבורג. נישט איין פויעזנטער רובל האט מאשקאוויטש געהאט אין זיין בודזשעט פאר כאבאר פאר פערשידענע נאטשאלניקעס, פאליציי-מייסטערס, פריסטאווען און סתם נידריגע פאליציי-אישע בעאמטע.

מאשקאוויטש איז אבער געווען פון די ברייטע נאטורען, ביי וועלכע דאס דאזיגע געלט האט בכלל נישט געשפילט קיין שום ראל און איז געווען צופרידען ווען איהם האט זיך טאקע איינגעגעבען מיט צפעס צו העלפען א יודען, אדער אפשלאגען א יודישע צרה.

סערגיי מאשקאוויטש האט נישט נאר געהאט אין די דעמאלסדיגע צייטען, נחת אין זיין געשעפט, וואו ס'איז איהם צוגערונען און צוגעשוואומען פון אלע זייטען און ער איז מיט יעדען חודש אלץ געווארען רייכער און רייכער.

ער האט אויך געהאט זעהר פיל נחת אין זיין פאמיליען-לעבען, ער האט שטענדיג ליב געהאט זיין פרוי מאשא, וועלכע איז אויך געווען שטענדיג גרייט מיט לייב און לעבען צו העלפען אנ'ארימען, און אומגליקליכען. סערגיי און מאשא האבען געהאט 2 קינדער, א זוהן מיט א טאכטער, ביידע גערעטענע געזונדע קינדער, וועלכע האבען מיט גארנישט פערשעהמט זייערע עלטערען. זיי זענען ערצויגען געווארען אין יודיש-נאציאנאלען גייסט. דער זוהן סאשא האט אויך זיך געלערענט למודי קודש פון חומש ביז גמרא, דאס איז געווען פאר סערגייען א פרינציפ, ער האט געהאלטען, אז אהן דעם קענטעניש פון תורה קען מען נישט זיין קיין פולשטענדיגער יוד און נישט בעזיצען די פולשטענדיג ספעציפישע יודישע אינטעליגענץ. א חוץ דעם האט ער געלערנט אין גימנאזיע און איז געווען איינער פון די ערשטע שילער, דאס זעלבע אויך זיין טאכטער נאסטיא האט אנגעהויבען לערנען אין רוסישען גימנאזיע און אנגעהויבען ארויסווייזען אונגעוועהנליכע פעהיגקייטען, אזוי איז בעגאנגען ביז'ן אנהויב פון דער מלחמה, ערשט ביים מלחמה-אויסברוך איז ביי סערגייען אין שטוב געווארען א פולשטענדיגער גענעראל-שטאב, אבער נישט קיין מלחמה-שטאב, נאר א שטאב פון כלל-טוער זענען זיך צונויפגעקומען און געטראכט וועגען דעם ווי אזוי צו העלפען די טויזענדער יודישע ענטלאפענע און היימלאזע וואס זענען דעמאלט אנגעקומען קיין מאסקווא.

(פארטזעצונג קומט)

רעקלאַראַציעס פון „מזרחי" און „פועלי אגודת ישראל"

אויף דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראַט

ווי בעוואוסט, האָבען די קהלה-פראַקציעס אויף דער זונטאָגדיגער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראַט געלעזען זייערע דעקלאַראַציעס.

אין אונזער נעכטיגען נומער האָבען מיר נאָר געבראַכט דעם טעקסט פון די דעקלאַראַציעס פון דער „אגודה" (פרנס פרידענזאָן), פון דער ציוניס-טישער פראַקציע (פרנס לימאַן), פון דער יודיש-דעמאָקראַטישער פאָלקס-פּאַרטיי (פרנס כאַריי), און פון דער אומפּאַרטייאישער רעליגיעזער פראַקציע.

איצט ברענגען מיר די טעקסטען פון „מזרחי" און „פועלי אגודת ישראל".

אין נאָמען

פון „מזרחי"

האָט פרנס וואָלף זילבערשטיין אַריינגעטראָגען פאָלגענדע דעקלאַראַציע:

מיר האַלטען פאַר אַ הייליגען פליכט צו פּראָ-טעסטירען אין נאָמען פון די רעליגיעז-נאַציאָנאַלע ברייטע מאַסען אין לאָדז געגען די מעשי תעתועים און אומגערעכטיגקייטען, וואָס זענען פאָרגעקומען בעת די לעצטע קהלה-וואַהלען אין לאָדז, די מעשים זענען געמאַכט געוואָרען דורך דער פיקטיווער מעהרהייט, און האָבען אָפּגעצוימט דעם ווען פאַר די רעליגיעז-נאַציאָנאַלע שיכטען אין אונזער שטאָט אַריינצוגעהען אין דער קהלה, כדי דאָרט צו פערטיידיגען זייערע פאָדערונגען און פערלאַנגען. אַזעלכע מעשים זעהען העסליך און מיט פעראַכטונג געהען מיר איבער צום טאָג-אָרדנונג.

דער „מזרחי" וואָס איז געטריי זיין לאָזונג און זיין נאַציאָנאַל-רעליגיעזע שיטה, ער שטייט אויפ'ן באָדען פון אַ רעליגיעז-נאַציאָנאַלער קהלה, וואָס איהר אויפגאַבע איז צו לעזען און צו בעפרידיגען די רעליגיעז-נאַציאָנאַלע און סאָציאַלע בעדערפענישען פאַר די יודישע בירגער אין אונזער שטאָט — איז אַריין אין דער קהלה מיט'ן צוועק צו פיהרען אַ זעלבסטשטענדיגע פּאָזיטיווע פּאָליטיק לויט איהר לאָזונג: רעליגיע און נאַציאָנאַליטעט. אַרויסקומענדיג פון זיין שטאַנדפּונקט, וועט דער מזרחי... וועקצושטעלען די לאָדזער קהלה אויף דער געהעריגער הויך ווי ס'פּאַסט פאַר דער צווייט-גרעסטער קהלה אין פּוילען, דער „מזרחי" וועט קעמפען פאַר דער לעזונג פון אַלע פּראָבלעמען וואָס שוועבען אַרויף אויפ'ן פּאַרום פון דער יודישער עפענטליכקייט אין רעליגיעז-נאַציאָנאַלען גייסט. ער וועט קעמפען געגען פערוואַנדלען די קהלה אַלס אַ ווערקצייג פון איין פּאַרטיי, און געגען פערוואַנדלען די קהלה אַלס קרעמעל פאַר פּאָסטענס פון מקורבים, וואָס איז לויט דער מייבונג פון דער מעהרהייט אַ קאָנצעסיע פאַר זיך און פאַר איהר פּאַרטיי.

דער „מזרחי" וועט שטעהן אויף דער וואַך אַפּצוהיטען די ריינקייט און אומפּאַרטייאישקייט אין דער אַרבייט פון דער קהלה, צו דינען נאָר דעם אמת און אויסצוראָטען דאָס שלעכטס, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיין שום פאַקטאָרען.

דער „מזרחי" וועט קעמפען אויפ'ן באָדען פון ארץ-ישראל-אַרבייט: 1) שטיצען די נאַציאָנאַלע פאָנדען, שטיצען די רעליגיעז-נאַציאָנאַלע חלוצים, שאַפען הכשרה-אַנשטאַלטען פאַר רעליגיעזע יוגענט, כדי זיי מכשיר צו זיין פאַר אַן עליה פון מיטעל-שטאַנד; 2) דער „מזרחי" וועט קעמפען פאַר אויפהויבען דעם כבוד פון די רבנים, זיי זאָלען זיין אומאָפּהענגיג, ער וועט זיך אַקעגנשטעלען מיט אַלע כוחות געגען בעשטימען נייע רבנים, וועלכע זענען נישט ראוי צו דערמאָנען אַמט; 3) דער „מזרחי" וועט קעמפען אויפ'ן געביט פון נאַציאָנאַלער ערציהונג אין אַלע ערציהונגס-אַנשטאַלטען פון דער קהלה, שולען, ישיבות, אַוועקשטעלען די לימודי קודש און וועלטליכע לימודים אויף אַ געהעריגער הויך און 4) „מזרחי" וועט פאָדערן צו פערברייטערן די סאָציאַלע הילף און פערברייטערן די טעטיגקייט פון דער גמילת-חסדים-קאַסע אויף קאָנסטרוקטיווע הילף.

אין נאָמען

פון „פועלי אגודת ישראל"

האָט פרנס זילבערשטיין אַריינגעטראָגען פאָלגענדע דעקלאַראַציע:

חשובע קהלה! אין דעם גאַנצען לאַנגען פינסטערען גלות איז די יודישע קהלה, די איינציגע רעפּרעזענטאַטיווע אינסטיטוציע פון יודישען פאָלק. די איינציגע לעגיטימע פערטרעטערין פון יודישען קיבוץ אין גלות, די יודישע קהלה האָט שטענדיג געזאָרגט פאַר אַלע הצטרכות'ן פון יודישען פאָלק און דערביי איז שטענדיג געווען די תורה דער רעגולאַטאָר וועלכער האָט געוויזען ווי אַזוי צו פערענטפערן אַלע יודישע פּראָבלעמען און פראַגען. די קהלה האָט דערביי מיט זיך פאָרגעשטעלט אַן אינסטיטוציע פון גערעכטיגקייט און יושר, פון אמת יודישער איבערגעגעבענהייט און פערשטענדניש פאַר יודישע נויט און דחקות, ליידער אָבער, איז די קהלה היינט נישט דאָס, וואָס זי דאַרף אייגענטליך זיין, פון איין זייט געפונען זיך מענשען וועלכע האָבען זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו פערוועלטליכען דאָס יודישע לעבען און אַראָפּצורייסען פון אַלעם און אויך פון דער יודישער קהלה דעם יודישען רעליגיעזען חותם, צו פערוואַנדלען די קהלה אין אַ בימה צו פערשפּרייטען אַפּיקורסות און גלויבלאָזיגקייט אויף דער יודישער גאַס. פון דער אַנדערער זייט די פאַרשטעהער פון דעם רעליג. טייל, וועלכער וויל יאָ פערשטעהן אַז דאָס יודישע לעבען בכלל און די קהלה בפרט דאַרף זיין דורכאויס רעליגיעז, פערגעסען זיי אָבער שטענדיג אַז די תורה טאָר נישט צוטיילט ווערען אויף צווייען, אַז עס טאָרען נישט זיין מצוות וועלכע מען מוז מקיים זיין, און מצוות וועלכע מען מוז נישט, זיי ווילען נישט פערשטעהן אַז אויב די קהלה איז יאָ אַ רעליגיעזע דאַרף זי אויך זיין אַן אינסטיטוציע פון צדק און יושר, אַן אינסטיטוציע וואו דער וועהגעשריי פון אָרימאַן און דער צעקת הדל זאָל נאָהענט זיין צום האַרץ און געפונען פערשטענדניש.

די לעצטע קהלה-וואַהלען האָבען איין מאָל פאַר אַלע מאָל צעשמעטערט דעם חלום וועגען פערוועלטליכען די קהלה, דאָס וואָס עס האָט זיך אומעטום געשאַפען קהלות מיט רעליג. מעהרהייטען דאָס איז דער גרעסטער פּאַטש אין פּנים די, וועלכע האַלטען אַז די ברייטע יודישע מאַסען זענען אויף זייער זייט.

דאָס איז דער בעסטער בעוויז, אַז דער רוב מנין און בנין פון יודישען פאָלק זענען רעליגיעז, און מיט צופריעדענהייט שטעלען מיר פעסט, אַז אַמשענסטען האָט זיך אויפגעפיהרט דאָס יודישע לאָדז. און מיר דריקען אויס דעם יודישען וועהלער אין לאָדז אונזער דאַנק.

יעצט בלייבט אונז נאָר איבער צו פאָדערן פון דער רעליגיעזער מעהרהייט צו פערברייטערן און פערגרעסערן די טעטיגקייט פון דער קהלה, אַזוי, אַז זי זאָל באמת זיך קענען הייסען אַ יודיש-רעליגיעזע קהלה.

נעהמענדיג דאָס אַלץ אין בעטראַכט וועלען מיר פאַרשטעהער פון דער רעליג. אַרבייטערשאַפט קעמפען דורכצופיהרען אין דער קהלה פאָלגענדע פּאָסטולאַטען: 1) אויפ'ן רעליג. געביט דאַרף די קהלה אונטערנעהמען אַ גרויסע אַקציע צו פערשטאַרקען דאָס תורה-בעוואוסטזיין ביי די יודישע מאַסען, די הויפט-אַרבייט דאַרף זיין שאַפען בחנמדיגע חדרים, און מערעל-שולען, די קהלה דאַרף זיך אויך פערנעהמען מיט דעם רעליגיעזען אונטערריכט אין די פאָלקס-שולען אַז עס זאָל זיין אַן אמת רעליגיעזע, וועלכע זאָל געבען די קינדער כאָטש די מינימאַלסטע ידיעות פון יודישקייט. די קהלה דאַרף אויך אונטערשטיצען אַלע רעליג. ערציהונגס-אינסטיטוציעס ווי: חדרים, ישיבות, בית-יעקב-שולען, שעורי-ערב'ס א.אַ.וו.

2) נעהמענדיג אין אַכט דעם מוראָדיגען קריזיס וועלכעס עס לעבען איבער די ברייטע יודישע פאָלקס-מאַסען אין יעצטיגען מאָמענט איז איינס פון די הויפט-אויפגאַבען פון דער יוד. קהלה אונטערצונעהמען אַ גרויסצוגיגע הילפס-אַקציע פאַר די דערדריקטע יודישע מאַסען.

3) די קהלה דאַרף אויך גרינדען און אונטערשטיצען אַלע אינסטיטוציעס וועלכע האָבען די אויפגאַבע צו פּראָדוקטיוויזירען די יודישע מאַסען.

4) די קהלה מוז זיך אויך בעשעפטיגען מיט'ן פּראָבלעם פון רעכט אויף אַרבייט ביי יודישע אונטערנעהמונגען אין אַלע מיטלען וועלכע ליגען אין איהר רשות, בכדי אַ סוף צו מאַכען צו דער בעזייטיגונג פון יודישען, בפרט רעליגיעזען אַרבייטער פון זיינע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס.

5) די קהלה דאַרף אונטערשטיצען אַלע בעמיהונגען אויפצובויען דעם יודישען ישוב אין ארץ-ישראל אין יודישען גייסט. די קהלה דאַרף די סאָציאַלע הילף ענדערען אַזוי אַז עס זאָל נישט טראָגען קיין שנאָרערישען כאַראַקטער פון געבענע גראָשענס וועלכע קומען אָפט צו שפעט... די סאָציאַלע הילפס-קאָמיסיע דאַרף אַוועקגעשטעלט ווערען אויף ריכטיגע און פּראַקטישע יסודות.

6)) דער בודושעט פון דער קהלה דאַרף באַזירען הויפטזעכליך אויף דעם עטאַט-אָפּצאָהל וועלכער דאַרף געזאַמעלט ווערען אויסשליסליך פון די פערמעגליכע קלאַסען, דאַגעגען דאַרפען די אָרימע אַרבייטער און פאָלקס-מאַסען גענצליך בעפרייט ווערען פון עטאַט.

7)) בעזונדערס מאַכען מיר אויפמערקזאַם אויף דעם ענין זעלנער-קוף, וועגען וועלכער עס איז שוין אַזוי פיל מאָל גערעדט געוואָרען. עס איז שוין ווירקליך צייט, אַז אַזאַ קהלה ווי לאָדז זאָל פון זיך אַראָפּנעהמען דעם שאַנד-פלעק און אַזאַ קוף שאַפען.

די טעטיגקייט פון „הבימה"

(בריף פון ארץ-ישראל)

צוריק מיט עטליכע וואָכען האָט די „הבימה" אין ארץ ישראל פערעפענטליכט א קורצען יאָהר-בעריכט וועגען איהר קינסטלערישע ארבייט און מאַטעריעלער לאַגע.

זיבען נייע אויפפיהרונגען. 150,000 בעזוכער און 160 פאָרשטעלונגען אין משך פון איין יאָהר — און דאָך קאָן נישט די „הבימה" פונקט ווי יעדער אנדערער דראמאטישער טעאטער פון גאָר דער וועלט, עקזיסטירען נאָר פון איהרע קאַסע-הכנסות. ווי ווייט דער טעאטער זאָל נישט פּראָפּוצען זיינע הוצאות אין פערגרעסערען די הכנסות— וועט ער אין בעסטען פאַל נאָר פערדינען אויפ'ן לעבען פון די שוישפּילער און טעכניש-אַרבייטער. אָהן א שטיצע פון דער זייט וועט אָבער דאָס טעאטער נישט קאָנען אויספיהרען קיין נייע פאָרשטעלונגען אַזוי לאַנג, ביז אַן אָפיציעלער אַנשטאַלט וועט נישט פערטרעטען די רעגירונג אין דעם זין, און ביז די צאָהל פון די טעאטער-בעזוכער וועט נישט ווערען צוויי אָדער דריי מאָל גרעסער.

איינע פון די סיבות וואָס זענען גורם צום שלעכטען מצב פון דער „הבימה"—זענען די גרויסע הוצאות ביי די פאָרשטעלונגען. אַזוי צום ביישפּיל האָבען נאָר די טעאטער-זאַלען, הגם זיי זענען אָפט אין די גוטע שפּיל-אָווענדען (מוצאי-שבת און יום-טוב) נישט געווען פריי פאַר דער „הבימה". אין משך פון איין יאָהר אָפּגעקאָסט 1700 פונט. די טעאַטער-שטייערן האָבען בעטראָפען מעהר ווי 1000 פונט און נאָך און נאָך.

די שווערע לאַגע פונ'ם טעאטער האָט אויפגעפאָדערט די פריינד פון דער „הבימה" אַנצונעמען אַלע מיטלען, כדי צו שאַפען א שטענדיגע עקזיסטענץ-מעגליכקייט פאַר דער „הבימה". מען האָט זיך דערוויל געשטעלט די פאָלגענדע אויפגאַבען: צו פערקלענערן די הוצאות, אויפבויען אין תל-אביב א טעאטער פאַר דער „הבימה", גרינדען א שטענדיגע אָרגאַניזאַציע פון „הבימה"-פריינד אין ארץ-ישראל און אין אויסלאַנד. צונויפזאַמלען די צוגעזאָגטע שטיצע.

די דרינגענדע נויטווענדיגקייט צו בויען פאַר דער „הבימה" אַן אייגענע טעאטער-געביידע בעשטייט שוין פון לאַנג. איצט האָט מען בעשלאָסען צוצוטרעטען צום בוי פון דער „הבימה-היים", וואָס זאָל געבען די מאַקסימאַלע מעגליכקייט פאַר קינסטלערישער אַרבייט און בעפעסטיגטער עקזיסטענץ.

דער געדאַנק, וואָס די פריינד פון דער „הבימה" האָבען נאָך פריהלינג-צייט פערעפענטליכט, איז אין גאַנץ ארץ-ישראל זייער וואַרעם אויפגענומען געוואָרען. די געלד-זאַמלונג האָט שוין אין דער ערשטער צייט געגעבען גוטע רעזולטאַטען. א גאַנצע רייהע קבוצות און קאָלאָניעס האָבען בייגעטראָגען די טאָג-הכנסה פון א לאַנדווירטשאַפט צווייג.

דער פּלאַץ וועט געקויפט ווערען פון קרן קימת צוזאַמען מיט תל-אביב'ער שטאָט-ראַט. די טעאטער-געביידע וועט אַלס געזעלשאַפטליכער אייגענטום איבערגעגעבען ווערען דער „הבימה" פאַר דער אַרבייט און שפּיל.

עס איז צו האָפען, אַז צוזאַמען מיט דער געלד-זאַמלונג אין דעם אָרט פון ציגעל — יעדער ציגעל א $^1/_2$ פונט—וועט געלונגען צונויפקלייבען אין ארץ-ישראל און אין אויסלאַנד, פערשידענע בוי-מאַטעריאַל צום בנין.

בשעת דער נציב העליון איז בייגעווען אויף איינע פון די „הבימה"-פאָרשטעלונגען, האָט ער עפענטליך ערקלערט, אַז ער וויל זיך בעטייליגען אין דעם אויפבוי פון טעאטער. קורץ נאָך דעם האָט ער צוגעשיקט אַ טשעק אויף 50 פונט.

אויך אויף דעם געביט איז אָנגעהויבען געוואָרען אַן אַרבייט וואָס וועגען דעם וועט מען שוין אינגיכען קאָנען בעריכטען.

אין פערשידענע ערטער פון לאַנד ווערען אַליין פון זיך אָרגאַניזירט גרופּעס פון פריינד, וואָס בילדען דעם קערן פון „הבימה-קרייז". עס איז צו האָפען, אַז דערפון וועט זיך ענטוויקלען אַ שטאַרקע אָרגאַניזאַציע, וואָס דער „הבימה" וועט עס אַ סך מיטהעלפען דער טעאַטראַלער אַרבייט.

די קרייזען ווילען, פּונקט ווי די פריינד אין אויסלאַנד, נעמען זייער אַנטייל אין דעם בעפעסטיגען די עקזיסטענץ פונ'ם טעאטער.

עס איז קלאָהר, אַז מיט פּאַסיווע מיטלען איז שווער מיטצוהעלפען דער נאָרמאַלער ענטוויקלונג פונ'ם טעאטער. די „הבימה-פריינד" פון דער גאַנצער וועלט דאַרפען ענערגיש און מיט געמיינזאַמע כוחות אויסאַרבייטען די שטיצע פונ'ם פאָלק אנשטאָט דער שטיצע פון דער רעגירונג, וואָס מיט איהר זענען געבענטשט אַלע ערנסטע טעאטערען פון דער וועלט.

און ווען אַלע קרייזען צוזאַמען וועט זיך איינגעבען צו באַזירען דעם טעאטער, וועט די „הבימה" זיין בכח פערשטאַרקען און פערטיפען איהר קינסטלערישע אַרבייט און גלייך דערמיט בעשטעטיגען פאַר דער גאַנצער וועלט די בעדייטונג פון דער העברעאישער קולטור, וואָס ווערט געשאַפען אין ארץ-ישראל.

ה. ק—ז.

היינט און פאָלג. טעג!

רעוואָלוציאָנס-פילם • מייסטערווערק פון דער מייסטער-רעזשי פון Mamoulian Rouben אונטער'ן נאָמען:

Dr. Jekyll i Mr. Hyde

אין די הויפט-ראָלען:

Frederic March, Miriam Hopkins

אָנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאָג 1 בייטאָג.

הנחה-בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

דער זאַל איז בעהייצט.

צו דער אויפפרישינג פון בלוט טרינקט עטליכע טעג דורכאנאנד פריהמאָרגענס א גלאָז נאַטירליך ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און מקלאַד-אַפּטעקשנעס

פון דער פּערפום-אינדוסטריע

די קאָסמעטישע פּערפום-אינדוסטריע אין פּוילען שטעלט מיט זיך פאָר אַן אָנגעזעהענע צווייג פון דער לאַנד-אינדוסטריע און עס פערנעהמט אַן אָנגעזעהען אָרט פון אַן ערשטקלאַסיגער עקאָנאָמישער בעדייטונג. צו די ערשטראַנגיגע פלאַצובקעס דאַרף מען פערעכענען די פּערפום-פאַבריק „געאָרג דראַללע", וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורכ'ן לאַנגיעהריגען און בעריהמטען פאַכמאַן ה' הערמאַן לאַנדע, דראַללער'ס אויסאַרבייטונגען בעקומען אויף די וועלט-אויסשטעלונגען די העכסטע אויסצייכנונגען און ה' לאַנדע איז בעשאָנקען געוואָרען מיט אַן אָנערקענונגס-דיפּלאָם. דראַללער'ס אויסאַרבייטונגען ווערען אַממייסטענס נעזוכט דורך די ברייטע שיכטען קאָנסומענטען. די שעהן עסטעטישע פּאַקונג פון דער בושאַזאַווע וואַסער צו פלעגען די האָר, פּערפומען, טואַלעט-זייפען, קעלנישע בלומען-וואַסערן, צאָהן-פּאַסטאַ און אַנדערע דראַללער'ס אַרטיקלען, האַרמאָנירען פולשטענדיג מיט דער קוואַליטעט, וואָס קען בעפרידיגען אַפילו די ראַפינירטע געשמאַקען פון די מפונקים.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 8-טען נאָוועמבער

11,40 טעגליכע פּרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייט • סיגנאַל, 12,10 גראַמאָפאָן • פּליטען, 3,40 ווירטשאַפטליכער קאָמוני. 3,55 ספּאָרט קאָמ. רעפּאָרטאַזש, 4,25 גראַמאָפאָן-פּליטען, רעפּעראַט, 5,50 רעפּ. אין ענגליש, 6,10 לייכטע מוזיק, 6,50 פערשידענעס, 7,10 רעפעראַט, 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּעליעטאָן, ראַדיאָ-פּרעסע. —8 פּאָפּולערער קאָנצערט, 9,15 ספּאָרט-ידיעות, ראַדיאָ-פּרעסע, 9,25 פּאַרטעפּיאַן-רעסיטאַל, ליטעראַרישע פּערטעלשעה, 10,15 טאַנץ-מוזיק 10,55 מעטעאָראָל. קאָמ., —11 טאַנץ-מוזיק.

אויסלאַנד

6.30 בודאַפּעשט — אָפּערע. 7.25 וויען — אָפּערע. 8.00 בראַטיסלאַוו — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.00 אָסלאָ — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.15 מינכען — אָפּערע. 8.30 גענף — סימפאָנישער קאָנצערט. 8.30 מיילאַנד — אָפּערעטע. 8.45 רוים — אָפּערע.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	84,00
4 פּראָצ. דאָלאַרובקע	49.40
3 פּראָצ. בודאָוולאַנע	37,50
7 „ סטאַביליזאַציע (אַמעריק.)	44,88
8 „ וואַרשאַווער פאָנד-בריף	56,75
8 „ לאָדזער „ „	58,00
ענגלישער פונט	29.30
דאָלאַר	8,90

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט נרווס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאי און עס פעלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז איז א גרויסער סכנה דורך פערדרייען! די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטענע היי באנדאזשען אויסגעצייכענט נאך דורך הרויסע פראפעסארען סיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכירעווינר בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליימוננגען מיט הייל-יארטעטען און שפעט ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס. ספעציעלע איינלאגען און די שיך קינסטליכע גומענע פיס אין הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע טרשיינען פון די קראנקע איז אונגעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מאריש-לער, פראפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ספעציאליסט ה' ד״ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר ראטעוען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. ה' ד״ר. י. ראפאפארט האט נישט געשוינט קיין מיה, כדי מיך צו בעפרייען פון א זיכערער געפאהר און מיך איבערצוגען צו א געזונדען צושטאנד. חאטש ביים טראגען זיין באנדאזש שטעל איך פעסט, אז כ׳בין פולשטענדיג געזונד.

(—) ארוויל דרעשלער

לאדז, וושבארגינא 4, 2-טער שטאק.

פאנטשקעס צו 15 גר.
אויסגעצייכענטע נור

עמפפעהלט די צוקערניע „ŹRÓDŁO"

Z. Gomoliński, Przejazd 1 אינה.

tel. 209-87 i 133-72

בעמערקונג: פאר שולעס, אינסטיטוציעס און פעראיינען ערטייל-לען מיר פון משאסטעס 10 פראצענט ראבאט. 6772

Doktór

Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Leczenie promieniami Roentgena.

Przyjmuje od 8^{30} do 10, 1 — 2^{30}, od 6 do 8^{30} w, w niedzielę i święta od 9 do 11^{30} rano

Oddzielna poczekalnia dla pań.

אלע דארפען וויסען

אז די פירמע

פערדער זגערזשער 7

לוטאמירסקא 2 און זגערזשער 20

איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אמביליגסטען צו קויפען

דאמען- און מענער-היטען

פון די נייעסטע פאסאנען און מאדערנסטע קאלירען, און גלייכצייטיג ווערט אנגענומען צו איבערפאסאנירען מענער- און דאמען-היטען פון גאר אלט אויף געגנצליך ניי און אלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג.

געדענקט די אדרעסען!

דארפט נישט אוועק קיין אויסגעברענטע לעמפלעך!

ווייל פאר יעדע אלטע זשארובקע בעקומט איהר צוריק א גאראנטירט לעמפעל געגען צוצאהלונג

— א העלפט פון פרייז. —

מ. זענדעל
פלאץ וואלנאשטשי 9

(פראנט-געוועלב), רוג נאוואמיעסקא.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. אייגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מע רייטלער-קוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פלאסאוו

כירורגישע אפטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און גשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. I. ROZENFELD

אוירען, נאז און האלז-קראנקהייטען

צורינגעקעהרט

8 זאוואדסקא 8, טעל. 241-53

נעהמט אן פון $4^{1}/_{2}$—$2^{1}/_{2}$.

חדר „תורה ודת"
עם גן-ילדים

פל. וואלנאשטשי 6 (נייע שטאט)

מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון לִמודי קודש און לִמודי חול.

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ׳ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר יעדען טאג פון 9—1 בייטאג.

עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו סווערט געלייגט

גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ׳דיגע אויפפיהרונג און ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים-געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

צוליב׳ן קריזיס — הנחה-פרייזען.

אוונט-קאמפלעטן פאר ערוואקסענע

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען זיך צו בילדען, האבען א גרופע יודישע קוואליפיצירטע פעדאגאגען געגרינדעט אוונט-קאמפלעטען אין גרופען און איינצעל, ווי אויך הילף פאר שול-יוגענד ביז 8 קלאסען צו זעהר ביליגע פרייזען. דער פרייז פון די נידריגע קלאסען פאר גרופען נאר 3 זל. א מאנאט. עס ווערט געלערנט לויט די נייעסטע מעטאדען. 6567

קילינסקיעגא 4, וואוינונג 45.

ביליגער ווי איבעראל

אויפ׳ן ווינטער-סעזאן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויסארבייטונג. ניקעל-בעטען, פאטענט-מאטראצען, קאזעטקעס און טאפטשאנעס, קינדער-בענקעלעך, אייזערנע צוזאמענלייג-בעטלעך, מאטראצען-ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס-פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל עמפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁÓŻEK

66 Piotrkowska 66

פאדערט איבעראל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען, ד״ר גאלדשטיין-פאלאק, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר ציגע, ד״ר ראקאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאנער, ד״ר ווייגבערג, ד״ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא ווי אויך וויזיטע אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדסקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסילטאציעס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען,

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

ווערקשטעל
פון
שירמס
און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, באַרוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקנס

פסיכאלאג און מעדיום

W. Messing

איז געקומען נאך לאדז אויף א קורצער צייט, נארוטאוויטשא 34, וו. 8 אין פאלאץ און נעהמט אן פון 10—1 און פון 3—8 אווענד.

זאגט פאר די צוקונפט, די געגענווארט און די פערגאנגענהייט מיט דער הילף פון סוגעסטיע און טעלעפאטיע ווי אויך עצות אין פינאנץ- און הייראטס-ענינים. 1789

Dr. med.

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.

זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייץ פאסטענס

א היטפוצערין מיט לאנגיאהריגער פראקטיק, זעלבסטשטענדיג צו פיהרען א גרעסערע היט-פוצעריי ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „היט-פוצעריי" אפצוגעבען אין דער אדמיניסטראציע. 6863

ס׳ווערט געזוכט א סוויטער-ארבייטער. זיך צו ווענדען פאמארסקא 67, וו. 42. 6858

א קוואליפיצירטע ארבייטערין צו אקרענטקע און צו א געוועהנליכע מאשין, קען זיך מעלדען פיעטריקאווער 131, וו. 5. 6868

ס׳ווערט געזוכט אנ׳אנשטענדיג יונגעל פון ארענטליכע עלטערן, באלד געצאהלט. קאנסטאנטינער 20, וו. 12. 6867

א שטריקער-ארבייטער קען זיך מעלדען דאלנא 14, ביים סוויטער-מאכער. 6871

לאקאלען

א הערליכער לאקאל ביי נאוואמיעסקא, געאייגנעט אויף א באנק, לעטשניצע, גרויסען רעסטאראן, קאנפעקציע-לאגער א. ז. וו. איבערצוגעבען. טעל. 240-70 (3—5 נאכמ.) 6861

פערשידענעס

אגענטען, וואס פאהרען ארום פוילען, קענען בעקומען ביי מיר א סעזאן-ארטיקעל. אפערטען אין אדמ. פאר „אגענטען". 6866

ס׳איז פערלוירען געווארען 2 וועקסלען צו 50 זל. אויסשטעלער ירוחם מינסקי, זגערזשער 50, צאהלבאר 20.11 און 20.12.32, ווי אויך א וועקסעל אויף 25 זל. אברהם גאלדבערג, נארוטאוויטשא 12, צאהלבאר 31.12.32. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען געגען בעלוינונג צו הערשעל בוימאן, וווסכאדניא 47, אין דער יאטקע פון געגנ. 6864

איך נעהם אן צו שפולען אויף קראפט וואל און בוימוואל. צו ערפאהרען אין אדמ. 8873

א 12-ער שטריק-מאשין ווערט געברויכט אויף אפגיץ, עווענטועל קען איין פערזאן קריגען ארבייט ביי דער זעלבער מאשין. קאמיענגא 2, וואהנ. 10.

אכטונג. די בעסטע און געשמאקסטע כשר׳ע מיטאגען ביליגער ווי איבעראל גיט ארויס דער בעוואוסטער היגיענישער רעסטאראן פון הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39 פר. 2 שט. 6621

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „

זאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ 8 „

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.